

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra obchodu a cestovního ruchu

Bakalářská práce

Význam role AEO a APEO při komunikaci s celní správou

Vypracovala: Beatrice Caltová

Vedoucí práce: Ing. Lucie Tichá, Ph.D.

České Budějovice 2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Beatrice CALTOVÁ**
Osobní číslo: **E12392**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Obchodní podnikání**
Název tématu: **Význam role AEO a APEO při komunikaci s celní správou**
Zadávající katedra: **Katedra obchodu a cestovního ruchu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Analýza procesu získávání osvědčení AEO a APEO, jejich význam a výhody v praxi českých podniků. Srovnání situace v ostatních členských státech EU.

Metodický postup:

1. Studium odborné literatury
2. Analýza sekundárních dat
3. Analýza proces udělení osvědčení
4. Syntéza získaných dat
5. Srovnání se zeměmi EU

Rámcová osnova:

1. Úvod. 2. Literární rešerše. 3. Cíle a metody. 4. Analýza a syntéza poznatků z realizovaných průzkumů. 5. Závěr. 6. Seznam literatury. 7. Přílohy. 8. Resumé.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**

Rozsah pracovní zprávy: **40 - 50 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Kalinská, E. a kol. (2010). Mezinárodní obchod v 21. století. Praha: Grada.

Klabouchová, I. (1995). Pravidla původu zboží. Doplněk k výkladové publikaci "Clo a původu zboží". Praha: Polygon.

Machková, H. a kol. (2010). Mezinárodní obchodní operace. Praha, Grada

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Lucie Tichá, Ph.D.**

Katedra obchodu a cestovního ruchu

Datum zadání bakalářské práce: **10. ledna 2014**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2015**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (20)
370 05 České Budějovice

Ing. Viktor VOJTKO, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 18. března 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

16. 4. 2015

Beatrice Caltová

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Ing. Lucii Tiché, Ph.D. za odborné vedení a za návrhy na zpracování práce. Také chci poděkovat celému oddělení AEO, APEO a EORI na Celním úřadě v Českých Budějovicích za hlubší vysvětlení tématu a za poskytnuté materiály. V neposlední řadě chci také poděkovat zaměstnancům dotázaných firem za jejich ochotu a čas na telefonní rozhovor.

Obsah

1. Úvod.....	3
2. Literární rešerše	5
2.1. Celní správa.....	5
2.1.1. Celní řízení.....	5
2.1.2. E-Customs.....	6
2.2. AEO.....	8
2.2.1. Postavení AEO.....	9
2.2.2. Kdo se může stát oprávněným hospodářským subjektem?	11
2.2.3. Výhody AEO	12
2.2.4. Kritéria pro AEO	14
2.2.5. Řízení o udělení AEO	17
2.3. APEO	22
2.3.1. Systém společenství pro boj s NNN rybolovem.....	22
2.3.2. Výhody APEO	23
2.3.3. Kritéria pro APEO	24
2.3.4. Řízení o udělení APEO.....	25
3. Metodika	29
4. Vlastní práce	30
4.1. Představení respondentů.....	30
4.2. Vyhodnocení řízeného rozhovoru a telefonických rozhovorů	32
4.2.1. Analýza procesu udělení osvědčení	32
4.2.2. Analýza výhod a významu AEO	35
4.2.3. Srovnání se zeměmi EU.....	42
4.2.4. Budoucí vývoj projektu AEO	44
4.2.5. Vyhodnocení hypotéz a návrhy na zlepšení projektu AEO	46

5. Závěr	49
I. Summary	51
II. Seznam použitých zdrojů.....	52
III. Seznam obrázků a tabulek	
IV. Seznam příloh	
V. Přílohy	

1. Úvod

S růstem světového obchodu se zvyšuje i riziko jeho ohrožení. Čím dál tím více se lidstvo obává teroristických útoků, proto bylo nutné zavést opatření, která zpříšňují kontroly zboží v celním režimu. Časté a přísné kontroly vedly však ke zpomalení logistických operací, proto rada Evropských společenství zřídila osvědčení Oprávněný hospodářský subjekt (AEO), který má za úkol evropským společností usnadnit a urychlit celní řízení.

V bakalářské práci je popisováno osvědčení AEO a APEO, důvody jejich vzniku, proces jejich získání a výhody, které mohou společnosti jejich vlastněním získat. Podniky, aby získaly osvědčení, musí splnit náležitá kritéria a až poté získají osvědčení a mohou využívat výhody z něho plynoucí. Osvědčení AEO se skládá ze tří typů osvědčení AEOC, AEOS a AEOF, jednotlivé typy osvědčení přináší podnikům různé výhody, jednou z mnoha výhod je například snížení počtu fyzických a dokladových kontrol zboží v celním režimu pro vlastníky osvědčení AEO oproti ostatním hospodářským subjektům.

Praktická část práce je zaměřena pouze na osvědčení AEO, protože osvědčení APEO je pro společnosti, které jsou dovozci produktů mořského rybolovu a žádná společnost toto osvědčení v České republice neovládá. Hlavní část praktické práce je zaměřena na proces udělení osvědčení AEO a jeho výhody v praxi českých podniků. Z práce vyplývá, které výhody společnosti nejvíce využívají a zdali je pro ně osvědčení přínosné.

V práci jsou uvedeny i aktuální počty vlastníků osvědčení AEO v České republice a v zemích Evropské unie a srovnání, který druh osvědčení je nejvíce vydáván. Poté následuje nastínění budoucí změny projektu AEO, kterou přinese nový Celní kodex dnem 1. června 2016.

Cíl práce

Prvním úkolem práce je charakteristika osvědčení AEO a APEO, popsání výhod, které osvědčení přináší podnikům, kritérií, které musejí podniky splnit pro získání osvědčení, a proces udělení osvědčení. Praktická část má za cíl analyzovat proces získávání osvědčení AEO, jeho významu a výhod v praxi českých podniků.

Dílčím cílem je:

- zjistit využívání výhod v praxi,
- zjistit důvody podání žádosti o osvědčení,
- zmapovat budoucí vývoj AEO,
- porovnat aktuální počty vydaných osvědčení v České republice a v Evropské unii,
- představit aktuální stavy dohod o vzájemném uznávání AEO se třetími zeměmi.

Stanovené hypotézy:

- V současné době je pro firmy přínosné získat osvědčení AEO.
- Přínos AEO hodnotí společnosti kladně.
- AEO vede k urychlení celního řízení.
- Společnosti vlastníci AEO nejčastěji používají výhodu plynoucí ze zjednodušených celních postupů.
- Osvědčení mohou vlastnit pouze velké společnosti.

2. Literární rešerše

2.1. Celní správa

„Celní správa České republiky je soustavou správních orgánů a ozbrojeným bezpečnostním sborem.“ (Česká republika, 2011).

Celní správa v České republice je tvořena Generálním ředitelstvím cel, s pravomocemi správního úřadu, další složkou je 14 celních úřadů a jejich územní pracoviště a Celní úřad v Praze Ruzyni, který dohlíží na dodržování celních zákonů na největším českém letišti Václava Havla v Praze (Generální ředitelství cel, 2012).

Celní správa je součástí bezpečnostních sborů v České republice a její hlavní funkcí je dohled nad zbožím v rámci jednotného celního území Evropské unie. Při dohledu postupuje podle platných jednotných celních předpisů Evropské unie, díky kterým může udělit zboží některé z celně schválených určení nebo propustit zboží do určitého celního režimu a také může vybírat celní dluh. Celní správa kontroluje zahraniční obchod s vojenským materiálem, dále kontroluje vykonávání společné zemědělské politiky EU, zacházení s odpady, obchod s ohroženými druhy živočichů a rostlin a také monitoruje nelegální zaměstnávání cizinců. Celní správa spravuje spotřební daně, ekologické daně, daně přidané hodnoty a zabývá se problematikou biopaliv. Hlavní kompetencí celní správy je prosazování práv v oblasti duševního vlastnictví. Kontrolní činnost celní správy je provozována ve dvou rovinách, první je v rámci celního řízení a druhá v rámci kontrol orientovaných na ochranu vnitřního trhu a spotřebitele. Dalšími úkoly celní správy jsou ochrana národního kulturního dědictví, především při vývozu kulturních památek, dodržování tzv. Washingtonské úmluvy CITES. Orgány celní správy mohou mít statut policejního orgánu při trestním řízení, které se týká oblasti cel a daní, obchodu s omamnými látkami a další (Generální ředitelství cel, 2012).

2.1.1. Celní řízení

Celní řízení upravuje především legislativa Evropské unie, která je stejná pro všechny členské státy EU. Celní řízení má za úkol rozhodnout o propuštění zboží do navrženého celního režimu nebo o ukončení režimu. Je obvykle zahájeno podáním celního prohlášení, které podává deklarant celnímu úřadu. Celní prohlášení v obchodním styku

má podobu tzv. Jednotného správního dokladu (JSD), který je předložen celnímu úřadu. Proces celního řízení je založen na komparaci údajů v dokumentech se skutečným stavem zboží. Kontrola, prováděná celními orgány, může být zaměřena pouze na správnost předložených dokladů nebo na namátkovou či úplnou fyzickou kontrolu zboží (Machková, Černošlávková, & Sato, 2010, p. 135).

„Celní režim je tzv. režim, ve kterém se pohybuje zboží, jež podléhá clu. Pokud má být zboží propuštěno do některého z celních režimů, musí být učiněn úkon, který je podán za účelem jeho propuštění do celního režimu. Tento úkon lze učinit podáním celního prohlášení.“ (Dombrowski, 2008).

2.1.2. E-Customs

Celní správa se aktivně připojila do modernizace celního řízení, která je založena na vzniku celního kodexu Evropské unie a programu pro zpracování celních režimů tzv. e-Customs. Výsledkem modernizace je používání téměř výhradně elektronické formy celního prohlášení (Generální ředitelství cel, 2009).

E-Customs neboli Electronic Customs je program vydaným a spravovaným Evropskou komisí. Cílem programu je vytvoření bezpapírového celního prostředí v rámci celé Evropy. E-Customs je řízený strategickým dokumentem MASP (Multi Annual Strategic Plan), ve kterém jsou popsány jednotlivé projekty, cíl projektů a harmonogram jejich zavedení v celních správách. Projekt má za úkol zajistit plynulý tok údajů, který napomáhá účinnosti celního řízení, snížit administrativní zatížení, podporovat boj proti podvodům, organizovanému zločinu a terorismu. Dalšími záměry projektu jsou například dohled nad plněním daňových povinností, koordinace přístupu ke kontrole zboží, urychlení celního odbavení a zajištění rychlého získávání a poskytování informací. Realizace projektu poskytuje výhody deklarantům, podnikatelům, investorům, celním orgánům ale i vládě České republiky (Generální ředitelství cel, 2009).

Cílem projektu je modernizovat a elektronizovat systém celního řízení pomocí 12 IT systémů¹ a nového hardware. Realizace projektu trvala od 1. 4. 2010 do 30. 11.2014

¹ COPIS, ICS/AIS, SEAP, Single Window, Centrální registr subjektů, Číselníkový řetězec, Seznam celních útvarů, Modul exekucí a dražeb, Evidence globálních záruk, Elektronické vyhodnocování zboží a další

a byla financována z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj. Electronic Customs je tvořen projekty e-Dovoz, ECS – eVývoz, NCTS – Společný tranzit, Systém záruk, Elektronický podpis, EORI, Oprávněný hospodářský subjekt (AEO), (Generální ředitelství cel, 2009).

e-Dovoz

e-Dovoz je projekt elektronického celního řízení v dovozu. Zjednodušuje a harmonizuje celní režimy, zavádí jasná pravidla pro vyplnění a zaslání celního prohlášení elektronickou cestou. Úkolem projektu je také sjednocení a stabilizace aplikačního rozhraní mezi deklaranty a celní správou (e-dovoz.cz, 2010).

ECS – eVývoz

ECS (Export Control System) je projekt pro režim vývozu. Jeho základní úlohou je umožnit komunikaci mezi deklaranty, Celní správou České republiky a zeměmi, které jsou zapojeny do projektu (e-dovoz.cz, 2010).

NCTS – Společný tranzit

NCTS (New Computerised Transit System) projekt pro režim tranzitu, opět umožňuje komunikaci mezi deklaranty, Celní správou ČR a zeměmi, které jsou členy projektu. Přeprava zboží v tranzitním režimu je realizována například v režimu tranzitu Společenství, na podkladě karnetu TIR a ATA, na podkladě nákladního listu CIM, na podkladě tiskopisu 302, na podkladě leteckého cargo manifestu nebo poštou (e-dovoz.cz, 2010).

Systém záruk

Systém slouží k zajištění a evidenci celního dluhu (Generální ředitelství cel, 2009).

Elektronický podpis

Elektronický podpis je certifikát, který se používá vždy při elektronické komunikaci mezi Celní správou ČR a deklaranty v systému e-Customs (e-dovoz.cz, 2010).

EORI

Hospodářské subjekty při jednání s celní správou se musí identifikovat EORI číslem. EORI číslo je v České republice přidělováno na celních úřadech a slouží jako identifikátor pro jednání s orgány správy ve všech zemích Společenství (e-dovoz.cz, 2010).

Oprávněný hospodářský subjekt AEO

Osvědčení AEO může být přiděleno hospodářským subjektům, které splňují určitá kritéria. AEO poskytuje výhody nejenom certifikovaným společnostem ale i celním správám v EU. Oprávnění AEO obecně zjednodušuje postupy na obou zúčastněných stranách (e-dovoz.cz, 2010).

2.2. AEO

Za poslední desetiletí zaznamenal svět vysoký nárůst přestupků v celní a daňové oblasti, které zapříčinily zavedení opatření, které zpřísňuje provádění fyzických kontrol zboží v celním režimu. Následkem opatření bylo zpomalení obchodních a logistických operací a snížení konkurenceschopnosti vývozců a dovozců v zemích Evropské unie. Nařízení Rady (ES) č. 648/2005, ve kterém zřizuje institut oprávněného hospodářského subjektu, mělo za cíl odstranit nevýhody, které vznikly následkem zpřísnění kontrol. O udělení oprávněného ekonomického subjektu, lze požádat, pokud společnost obchoduje se zeměmi Evropského hospodářského prostoru, jihovýchodní Asií, Spojenými státy americkými a některými jinými zeměmi. S narůstajícími hrozbami je obeznámena i Světová celní organizace (WCO), která vypracovala standardy pro zajištění a usnadnění celosvětového obchodu (SAFE). Program AEO je hlavní částí standardů SAFE a má za úkol zabezpečit a usnadnit celosvětový obchod (Efficient, secure, competitive: how AEO benefits can give you an edge, 2014; Machková, Černošáková, & Sato, 2010, p. 135).

AEO (Authorised Economic Operator), v českém překladu Oprávněný hospodářský subjekt (OHS), byl zřízen nařízením Rady č. 648/2005 ze dne 13. 4. 2005, kterým se mění nařízení Rady (EHS) č. 2913/1992, kterým se vydává celní kodex Společenství. Proces udělení osvědčení AEO upravuje nařízení Komise (ES) č.1875/2006, kterým se mění nařízení Komise (EHS) č. 2454/93, kterým se provádí nařízení Rady (EHS) č. 2913/1992, kterým se vydává celní kodex Společenství (Generální ředitelství cel, 2009).

Hospodářské subjekty, které splní podmínky pro získání oprávněného hospodářského subjektu, jsou považovány za spolehlivého partnera v mezinárodním dodavatelském řetězci. Oprávněné hospodářské subjekty mohou využívat určitá zjednodušení v celních předpisech a v celních kontrolách. Osvědčení je uznáváno ve všech státech Evropské

unie, a proto jsou stanoveny ve všech členských státech stejné podmínky pro udělení, změnu, pozastavení nebo odnětí osvědčení oprávněných hospodářských subjektů. Pravidla pro vyplnění žádosti o osvědčení a jeho vystavení jsou také ve státech Společenství stejná a to z důvodu zachování bezpečnosti a sledování, zda oprávněné hospodářské subjekty dodržují náležitě požadavky (Komise Evropských společenství, 2006).

2.2.1. Postavení AEO

Oprávněný hospodářský subjekt lze definovat jako hospodářský subjekt, který je spolehlivý, znalý celní problematiky, finančně stabilní a nepředpokládá se u něho jakékoliv porušení celních předpisů. Pokud je hospodářskému subjektu přiděleno osvědčení AEO může využívat různé výhody v celé EU (Evropská Komise, Generální ředitelství pro daně a celní unii, 2012).

Osvědčení AEO může být uděleno kterémukoliv hospodářskému subjektu, který splní následující společná kritéria:

- Odpovídající dodržování celních požadavků,
- uspokojivý systém vedení obchodních a případně přepravních záznamů, který umožňuje náležitě celní kontroly,
- prokázaná platební schopnost,
- odpovídající normy v oblasti bezpečnosti a zabezpečení.

Pokud subjekt splní kritéria pro přijetí AEO může mu být celním orgánem přidělena určitá forma osvědčení na základě předložené žádosti. Postavení AEO je uděleno celním orgánem dané země ve formě osvědčení a je uznáváno ve všech členských státech (Evropská Komise, Generální ředitelství pro daně a celní unii, 2012).

AEO osvědčení – zjednodušené celní postupy (AEOC)

Postavení AEOC je určeno pro hospodářské subjekty usazené ve Společenství a chtějí využívat zjednodušení stanovená v rámci celních předpisů. Osvědčení je uznáváno ve všech členských státech avšak subjekt vlastníci formu AEOC musí v příslušném členském státě vždy požádat o povolení konkrétních zjednodušených postupů. Při povolování zjednodušených postupů už nebudou znovu kontrolována kritéria, která již

byla kontrolována ve státě vydání osvědčení (Generální ředitelství cel, 2009; Evropská Komise, Generální ředitelství pro daně a celní unii, 2012).

Mezi kritéria, která musí hospodářské subjekty žádající o typ AEOC splňovat, patří:

- odpovídající dodržování celních požadavků,
- uspokojivý systém vedení obchodních a případně přepravních záznamů, který umožňuje náležité celní kontroly,
- prokázaná platební schopnost.

Kritérium dodržování odpovídajících norem v oblasti bezpečnosti a zabezpečení se pro typ AEOC nevyžaduje, proto nemohou subjekty využívat výhod týkající se bezpečnosti a zabezpečení mezinárodního dodavatelského řetězce. AEOC není uznatelné pro účely uznání osvědčení se třetími zeměmi (Evropská Komise, Generální ředitelství pro daně a celní unii, 2012).

Držitel AEOC může využívat těchto výhod:

- snazší přístup ke zjednodušeným celním postupům,
- méně fyzických kontrol a kontrol dokumentů s výjimkou kontrol týkající se bezpečnosti a zabezpečení,
- přednostní odbavení zásilky, pokud je vybrána ke kontrole,
- požádání o kontrolu na specifickém místě.

AEO osvědčení – bezpečnost a zabezpečení (AEOS)

Postavení AEOS je určeno pro hospodářské subjekty, které jsou usazené ve Společenství a chtějí využívat zjednodušení při celních kontrolách týkajících se bezpečnosti a zabezpečení při vstupu nebo výstupu zboží na celní území Společenství. Osvědčení AEOS je uznáváno ve všech členských státech a hospodářský subjekt může využívat výhod vyplývajících z jeho vlastnění ve všech členských státech bez omezení (Generální ředitelství cel, 2009; Evropská Komise, Generální ředitelství pro daně a celní unii, 2012).

Mezi kritéria pro udělení AEOS patří:

- odpovídající dodržování celních požadavků,
- uspokojivý systém vedení obchodních a případně přepravních záznamů, který umožňuje náležité celní kontroly (na rozdíl od osvědčení AEOC nemusí AEOS

vést logistický systém svých záznamů, který rozlišuje zboží Společenství a jiné zboží),

- prokázaná platební schopnost,
- odpovídající normy v oblasti bezpečnosti a zabezpečení.

Oprávněný hospodářský subjekt vlastníci AEOS může využívat těchto výhod:

- možnost předběžného oznamování, pokud je zásilka vybrána ke kontrole,
- menší soubor údajů pro vstupní a výstupní souhrnná celní prohlášení,
- méně fyzických kontrol a kontrol dokumentů ve vztahu k bezpečnosti a zabezpečení,
- přednostní odbavení, pokud je zásilka vybrána ke kontrole,
- požádání o kontrolu na specifickém místě (Evropská Komise, Generální ředitelství pro daně a celní unii, 2012).

Hospodářský subjekt vlastníci AEOS přijal nezbytná opatření pro splnění kritéria dodržování norem v oblasti bezpečnosti a zabezpečení a je proto pokládán za spolehlivý subjekt v mezinárodním dodavatelském řetězci. Osvědčení AEOS je uznatelné pro účely uznání osvědčení se třetími zeměmi (Evropská Komise, Generální ředitelství pro daně a celní unii, 2012).

AEO osvědčení – zjednodušené celní postupy / bezpečnost a zabezpečení (AEOF)

Postavení AEOF je určeno pro hospodářské subjekty usazené ve Společenství a chtějí využívat zjednodušení stanovená v rámci celních předpisů a zvláštní zjednodušení při celních kontrolách týkajících se bezpečnosti a zabezpečení (Evropská Komise, Generální ředitelství pro daně a celní unii, 2012).

Pro získání osvědčení AEOF musí hospodářský subjekt splňovat všechna výše vypsaná kritéria a může využívat výhody osvědčení AEOC i AEOS.

2.2.2. Kdo se může stát oprávněným hospodářským subjektem?

Projekt AEO je vytvořen pro všechny hospodářské subjekty, bez ohledu na velikost společnosti včetně malých a středních podniků.

Žadatelem o osvědčení AEO musí být osoba se sídlem na celním území Společenství, provádějící podnikatelské úkony, na které se vztahují celní předpisy, a je hospodářským

subjektem². Osvědčení lze získat po splnění nutných kritérií (Evropská Komise, Generální ředitelství pro daně a celní unii, 2012).

Osoba může být fyzická, právnická nebo sdružení osob způsobilé k právním úkonům nemající subjektivitu právnické osoby. Žádosti o AEO může podat pouze hospodářský subjekt, který se podílí na činnostech spojených s celním řízením, což jsou činnosti, na něž se vztahují celní předpisy. Složitější situace je u nadnárodních či velkých společností, které jsou tvořeny mateřskou společností a dceřinými společnostmi nebo pobočkami, které mohou být usazeny v jednom nebo několika členských státech. Dceřiné společnosti nebo provozovny mohou mít odlišné právní postavení, mohou být samostatnou právnickou osobou, potom musí všechny dceřiné společnosti žádat o osvědčení AEO jednotlivě, pokud nejsou samostatnou právnickou osobou, podává žádost mateřská společnost (Evropská Komise, Generální ředitelství pro daně a celní unii, 2012).

O osvědčení AEO mohou žádat pouze subjekty zapojené do mezinárodního dodavatelského řetězce. Jednotliví účastníci, kteří mohou žádat o AEO, jsou například: výrobci, vývozci, zasílatel, skladovatelé a provozovatelé skladů, celní zástupce, dopravce, dovozce, dále to mohou být provozovatelé terminálů, dokařské společnosti, nebo společnosti poskytující služby pro balení nákladů. Cílem projektu AEO je zapojení celého mezinárodního dodavatelského řetězce (Evropská Komise, Generální ředitelství pro daně a celní unii, 2012).

2.2.3. Výhody AEO

O udělení osvědčení mohou žádat nejenom mezinárodní podniky, ale i malé a střední firmy. AEO poskytuje výhody společnostem vlastnícím osvědčení ale i celním správám na území členských států EU. Osvědčení zjednodušuje celní řízení obou zúčastněným stranám, protože AEO je udělováno společnostem, které jsou spolehlivé, znalé celní problematiky a finančně stabilní a nepředpokládá se u nich jakékoliv porušení celních předpisů (Generální ředitelství cel, 2009).

² „Hospodářským subjektem se rozumí: osoba, která v rámci své podnikatelské činnosti provádí činnosti, na něž se vztahují celní předpisy“. (Evropská Komise, Generální ředitelství pro daně a celní unii, 2012)

Snazší přístup ke zjednodušeným celním postupům

Výhodu mohou využívat vlastníci osvědčení AEOC a AEOF. Některé hospodářské subjekty však nemusí vlastnit osvědčení AEO a mohou využívat některé zjednodušení na základě celních předpisů. Pokud vlastník AEOC nebo AEOF žádá o konkrétní zjednodušení v některém členském státě, celní orgány již nepřezkoumávají podmínky, které již byly posuzovány při udělení osvědčení (Komise Evropských společenství, 2006).

Předběžné oznámení

Výhoda předběžného oznámení se vztahuje pro vlastníky AEOC a AEOF. Pokud držitel osvědčení podá vstupní souhrnné celní prohlášení, může celní orgán před příchodem zboží na celní území Společenství upozornit držitele osvědčení na nadcházející kontrolu zboží, jestliže bylo na základě analýzy rizik v oblasti bezpečnosti a zabezpečení vybráno k fyzické kontrole. Upozornění na kontrolu je oznámeno pouze v případě, kdy neohrozí uskutečnění kontroly. Výhoda je významná pro oprávněné hospodářské subjekty obchodujících ve velkých přístavech, díky ní mohou lépe plánovat svou činnost (Komise Evropských společenství, 2006; Evropská Komise, Generální ředitelství pro daně a celní unii, 2012).

Menší soubory dat pro vstupní a výstupní souhrnná celní prohlášení

Držitelům osvědčení AEOS a AEOF přináší výhodu při podání vstupního nebo výstupního souhrnného celního prohlášení uvádět menší soubor údajů. Tuto výhodu však mohou využívat pouze příjemci a odesílatelé vlastníci AEOS nebo AEOF s vědomím a souhlasem dopravce, nebo dopravci, kteří vlastní AEOS nebo AEOF a podávají vstupní / výstupní souhrnné celní prohlášení pro zásilky kontrolované příjemci a odesílateli, kteří rovněž vlastní osvědčení AEOS nebo AEOF. Také tuto výhodu mohou využívat zasilatelé nebo celní zástupci, podávající prohlášení místo příjemců a odesílatelů, kteří jsou držiteli AEOS nebo AEOF (Evropská Komise, Generální ředitelství pro daně a celní unii, 2012).

Hospodářské subjekty, které mohou využívat tuto výhodu, mohou být požádáni o doplnění dat do souhrnného celního prohlášení v zájmu zajištění správného fungování systému, které jsou používány v mezinárodních dohodách se třetími zeměmi (Komise Evropských společenství, 2006).

Méně fyzických kontrol a kontrol dokumentů

Výhodu mohou využívat všechny typy AEO osvědčení. U vlastníků AEO se provádí méně fyzických kontrol a kontrol dokumentů než u ostatních hospodářských subjektů. V případě zvláštní hrozby nebo u jiných kontrolních povinností však mohou celní orgány rozhodnout o kontrole zásilky. Pokud je zboží kontrolováno, bude zkontrolováno přednostně a subjekt může požádat o kontrolu zásilky na specifickém místě (Komise Evropských společenství, 2006; Evropská Komise, Generální ředitelství pro daně a celní unii, 2012).

Přednostní odbavení zásilek

Výhodu přednostního odbavení zásilek, pokud jsou vybrány ke kontrole na základě analýzy rizik, mohou využívat držitelé všech typů osvědčení AEO. Zásilka by měla být zkontrolována jako první, pokud jsou ostatní zásilky od subjektů nevlastnící AEO. Tato výhoda souvisí se zvoleným způsobem dopravy a infrastrukturou přístavu nebo letiště (Evropská Komise, Generální ředitelství pro daně a celní unii, 2012).

Volba místa provádění kontrol

Možnost zvolit místa provádění kontrol mohou využít vlastníci osvědčení všech druhů AEO. Oprávněné hospodářské subjekty mohou požádat, aby celní kontrola proběhla na jiném místě než v sídle dotčeného celního úřadu. Zvolené místo však nesmí nijak ohrozit provedení kontroly a celní orgány musí s tímto místem souhlasit (Komise Evropských společenství, 2006; Evropská Komise, Generální ředitelství pro daně a celní unii, 2012).

2.2.4. Kritéria pro AEO

Certifikát AEO může získat každý hospodářský subjekt, který splní tato společná kritéria:

- Odpovídající dodržování celních požadavků,
- uspokojivý systém vedení obchodních a případně přepravních záznamů, který umožňuje náležitě celní kontroly,
- prokázaná platební schopnost,
- odpovídající normy v oblasti bezpečnosti a zabezpečení.

Odpovídající dodržování celních požadavků

Odpovídající dodržování celních požadavků se považuje za splněné, pokud v předchozích 3 letech před podáním žádosti se žadatel, zástupce, osoba pověřená vedením firmy nebo osoba odpovědná za celní záležitosti společnosti, nedopustil závažného nebo opakovaného porušení celních předpisů. Porušení dodržování celních požadavků může být odpuštěno, pokud celní orgán uzná, že jsou porušení zanedbatelná ve vztahu k množství nebo objemu celních operací a nenastaly pochybnosti o dobré víře žadatele (Komise Evropských společenství, 2006).

Žadatel musí prokázat, že využívá vyhovující systém vedení agendy, na kterou se vztahují celní předpisy. Dále musí používat vhodný systém řešení nesrovnalostí v oblasti celních předpisů a měl by mít dobré znalosti v oboru celních předpisů (Generální ředitelství cel, 2009).

Jestliže jsou osoby, pověřené řízením a kontrolou společnosti žadatele, usazeny nebo mají sídlo ve třetí zemi nebo jestliže byla společnost žadatele založena před méně než třemi lety, celní orgány posuzují dodržení celních požadavků podle záznamů a informací, které jsou dostupné (Evropská Komise, Generální ředitelství pro daně a celní unii, 2012).

Porušení celních požadavků může být:

- zanedbatelné,
- opakované,
- závažné.

Uspokojivý systém vedení obchodních a případně přepravních záznamů, který umožňuje náležitě celní kontroly

Celní orgány posuzují u žadatele, zda využívá uspokojivý systém na evidenci obchodních a přepravních záznamů. Žadatelova společnost musí používat účetní systém, který odpovídá platným účetním zásadám v členském státě, kde je účetnictví spravováno. Účetní systém musí ulehčit vykonávání celních kontrol při auditu a musí umožňovat elektronický přístup k celním záznamům. Další podmínkou je využívání logistického systému, který dělá rozdíl mezi zbožím Společenstvím a jiným zbožím.³ Správně organizování, používané společností, musí vyhovovat druhu a velikosti podniku

³ Nevztahuje se na druh osvědčení AEOS

a řízení toku zboží a musí umožňovat provádět vnitřní kontroly. Společnost by měla mít zavedeny přijatelné postupy vyřizování licencí a postupů, týkajících se obchodní politiky nebo obchodu se zemědělskými produkty (Komise Evropských společenství, 2006).

Záznamy společnosti jsou náležitě archivovány, aby nedošlo k jejich ztrátě. Společnost by měla dostatečně informovat své zaměstnance o celní problematice, aby byli zaměstnanci schopni rozeznat potíže v oblasti dodržování celních předpisů a následně vyrozuměli celní orgány o těchto potížích. Společnost musí mít chráněný počítačový systém, který zabrání možnému zneužití dat (Komise Evropských společenství, 2006).

Prokázaná platební schopnost

Podmínku prokazatelné platební schopnosti lze pokládat za splněnou, pokud hospodářský subjekt může svou platební schopnost prokázat za poslední tři roky. Platební schopností se rozumí dobrá finanční situace společnosti a schopnost plnění závazků s ohledem na povahu podnikatelské činnosti subjektu. Jestliže společnost byla založena před méně než třemi roky, posuzuje se platební schopnost podle záznamů a informací, které jsou dostupné (Komise Evropských společenství, 2006; Evropská Komise, Generální ředitelství pro daně a celní unii, 2012).

Odpovídající normy v oblasti bezpečnosti a zabezpečení

Kritérium se vztahuje pouze pro subjekty žádající o osvědčení AEOS nebo AEOF. Přezkum tohoto kritéria se provádí ve všech prostorách, které souvisejí s celní činností žadatele. Budovy společnosti využívané k činnostem v celní oblasti, musí být chráněny před neoprávněným vniknutím a musí zabraňovat neoprávněnému vstupu do prostorů, kde se manipuluje se zbožím. Společnost by měla zavést opatření zabezpečující dostatečnou kontrolu dopravy zboží, příjmu a výdeje zboží a skladování zboží. Žadatel musí jasně označit své obchodní partnery a v zákonem dovolené míře kontrolovat zájemce o zaměstnání na některé pozice. Také své zaměstnance školí v oblasti zvyšování znalostí o dodržování bezpečnosti (Komise Evropských společenství, 2006; Generální ředitelství cel, 2009).

Cílem prověřování tohoto kritéria je odhalení případných rizik, která se mohou nalézat v části mezinárodního dodavatelského řetězce, ve které hospodářský subjekt působí. Prověřování také slouží k eliminaci zjištěných rizik (Generální ředitelství cel, 2009).

Způsob prověřování kritérií celní správou

Celní orgány v řízení o vydání osvědčení provádějí:

- analýzu podkladů zaslaných žadatelem,
- analýzu statistiky o celní oblasti za poslední 3 roky,
- prověření, zda žadatel porušuje celní předpisy popřípadě jakým způsobem,
- finanční analýzu žadatele, na základě dodaných podkladů,
- kontrolu průhlednosti účetního systému žadatele a možnost sledování účetních záznamů,
- ověření splnění kritérií požadavku bezpečnosti a zabezpečení (Generální ředitelství cel, 2009).

Data zjištěná vlastní činností celního orgánu jsou porovnávány s údaji zaslanými žadatelem. Následně jsou data vyhodnoceny a je rozhodnuto, zda bude vydáno osvědčení nebo bude žádost zamítnuta.

2.2.5. Řízení o udělení AEO

Podání žádosti

Žádost podává hospodářský subjekt celnímu úřadu. V České republice je to v souladu se zákonem č. 17/2012 o Celní správě, v platném znění, Celní úřad pro Jihočeský kraj, se sídlem Kasárenská 6/1473, 370 21 České Budějovice. Žádost může být podána písemně, elektronicky nebo prostřednictvím interaktivního formuláře. Vzor žádosti je publikován v příloze 1C Nařízení Komise (EHS) č. 2454/93 (viz příloha č. 3)

Spolu se žádostí musí hospodářský subjekt předložit požadované doklady, které jsou uvedeny v 1C Nařízení Komise (EHS) č. 2454/93. K žádosti přikládá také dokument se souhlasem s výměnou údajů o držiteli osvědčení AEO (viz příloha č. 4). Souhlas slouží pro účely zajištění dodržování mezinárodních dohod se třetími zeměmi o vzájemném uznávání AEO. Dále přikládá například ověřenou kopii výpisu z Obchodního rejstříku, osvědčení o registraci k DPH, účetní závěrku, kopii přiznání k dani z příjmu atd. Předložení těchto dokumentů je žádoucí pouze v těch případech, kdy nejsou přímo dostupné kompetentnímu celnímu orgánu ve věci AEO (Generální ředitelství cel, 2009).

Posouzení žádosti o vydání AEO

Žádost může být přijata, pokud obsahuje veškeré požadované údaje. Jestliže celní úřad shledá, že vyplněná žádost postrádá některé požadované údaje, vyrozumí hospodářský subjekt o těchto nedostatcích ve lhůtě 30 dní od podání žádosti a vyzve ho k doplnění informací (Komise Evropských společenství, 2006).

Na začátku lhůty 30 dní, kdy subjekt musí odstranit nedostatky, je přerušeno řízení o vydání osvědčení. Po napravení nedostatků se žádost vrací k novému posouzení, pokud žádost není opravena, musí být řízení zastaveno. Řízení je také zastaveno, pokud celní orgán zjistí následující nedostatky:

- Žádost neobsahuje veškeré požadované údaje nebo je nepravdivě vyplněna.
- Žadatel je odsouzen za závažný trestný čin, který je ve spojení s jeho hospodářskou činností, nebo je proti žadateli zahájeno řízení o prohlášení konkursu.
- Žadatelův právní zástupce v oblasti celnictví je odsouzen za závažný trestný čin, související s porušením celních předpisů.
- Žádost je předložena celnímu orgánu v průběhu 3 let, ode dne kdy bylo hospodářskému subjektu osvědčení AEO zrušeno (Komise Evropských společenství, 2006; Generální ředitelství cel, 2009).

Přijetí žádosti

Přijetím žádosti začínají běžet příslušné lhůty. Celní orgán vydávající osvědčení AEO je povinen oznámit celním orgánům všech ostatních členských států EU, že přijal žádost o udělení AEO. Oznámení odešle prostřednictvím komunikačního systému do 5 dnů od přijetí žádosti. Celní orgány členských států mají možnost se do 35 dnů od doručení oznámení vyjádřit o skutečnostech, které by mohli mít vliv na vydání osvědčení. Pokud jsou zjištěny skutečnosti mající vliv na vydání osvědčení, hospodářský subjekt dostane lhůtu 30 dní na opravení nedostatků (Komise Evropských společenství, 2006; Generální ředitelství cel, 2009).

Pro účely usnadnění řízení o vydání osvědčení AEO, vytvořila Evropská komise nový jednotný samohodnotící dotazník určený pro žadatele o AEO. Jednotná verze samohodnotícího dotazníku je využívána ve všech členských státech EU od 1. 1. 2011. Žadatel vyplněný samohodnotící dotazník pošle v elektronické podobě celnímu úřadu nejpozději do 10 kalendářních dnů od data doručení oznámení o přijetí jeho žádosti.

Povinnost vyplnit dotazník není nijak legislativně upravena, avšak jeho vypracování významně urychlí a zjednoduší proces udělení AEO. Žadatel získá přehled o rozsahu a způsobu prověřování kritérií a celním orgánům slouží jako základní zdroj informací o žadateli a slouží jako podklad pro přípravu před provedením kontroly kritérií (Generální ředitelství cel, 2009).

Celní orgán vydávající osvědčení následně započne s prověřováním, zda žadatel splňuje podmínky pro získání osvědčení. Kontrola podmínek zda hospodářský subjekt splňuje podmínky v oblasti bezpečnosti a zabezpečení se provádí v prostorách, které jsou podstatné v činnostech spojených s celním řízením. Pokud by celní orgán nestihl všechny důležité prostory zkontrolovat ve stanovené lhůtě z důvodu velkého počtu takovýchto prostor a nepochybuje o tom, že žadatel splňuje podmínky bezpečnosti a zabezpečení, může zkontrolovat pouze reprezentativní podíl těchto prostor (Komise Evropských společenství, 2006).

Celní orgán si na pomoc může přizvat odborníka, který zkontroluje, zda subjekt splňuje podmínky pro získání AEO. Odborník musí být naprosto nestranný. Po splnění všech podmínek pro získání osvědčení může již celní orgán vydat osvědčení AEO (Komise Evropských společenství, 2006).

Mezi celními orgány členských států může docházet ke konzultacím, pokud celní orgán vydávající AEO nemůže prověřit splnění podmínek pro přijetí AEO z důvodu neuvedených informací nebo nemožnosti ověření informací. V takovýchto případech celní orgán provede konzultace s jiným celním orgánem do 60 dnů ode dne oznámení nesrovnalostí (Komise Evropských společenství, 2006).

Vydání osvědčení AEO / zamítnutí žádosti

Pokud jsou splněna všechna náležitá kritéria, celní orgán vydá osvědčení AEO hospodářskému subjektu. Lhůta pro vydání AEO celním orgánem je 120 kalendářních dnů ode dne přijetí žádosti. Pokud celní orgán nemůže tuto lhůtu dodržet je možnost lhůtu jednou prodloužit o dalších 60 kalendářních dnů. Jestliže nastane toto prodloužení, celní orgán je povinen žadateli sdělit důvody prodloužení. Lhůta lze prodloužit i ze strany žádajícího subjektu o 60 dní, pokud subjekt musí odstranit nedostatky při neplnění kritérií (Evropská komise, 2010; Generální ředitelství cel, 2009).

Pokud jsou nějaké důvody k zamítnutí žádosti, celní orgán vyrozumí žadatele a nabídne mu možnost se k nim do 30 kalendářních dnů vyjádřit. Lhůta vydání AEO (120 dnů) je

pozastavena. Jestliže je následně žádost přesto zamítnuta, celní orgán je povinen žadateli sdělit z jakých důvodů tak bylo učiněno (Evropská komise, 2010).

Osvědčení AEO nabývá platnosti desátým pracovním dnem ode dne jeho vydání celním orgánem a je vydáno na dobu neurčitou. AEO je uznáváno ve všech členských státech EU a v některých třetích zemích na základě mezinárodních dohod. Platnost osvědčení AEO není nijak omezena (Komise Evropských společenství, 2006).

Celní orgány pravidelně sledují dodržování podmínek, které musí subjekt splňovat. Pokud nastanou příslušené změny v právních předpisech společenství týkající se osvědčení AEO, celní orgán musí přezkontrolovat podmínky, které hospodářský subjekt musí splňovat (Komise Evropských společenství, 2006).

Pozastavení AEO

Osvědčení AEO lze pozastavit, pokud celní orgán vydávající osvědčení zjistí takovéto nedostatky:

- Oprávněný hospodářský subjekt nespĺňuje podmínky, nutné pro vlastnění AEO.
- Celní orgán se důvodně domnívá, že oprávněný hospodářský subjekt spáchal trestný čin související s porušením celních předpisů (Komise Evropských společenství, 2006).

Před pozastavením AEO celní orgány vyrozumí subjekt o svých zjištěních. Subjekt je povinen do 30 kalendářních dnů ode dne doručení vyrozumění sjednat nápravu nebo svůj názor na vzniklé skutečnosti. Pozastavení může vejít v platnost okamžitě, pokud zjištěný nedostatek může ohrozit bezpečnost a zabezpečení občanů, veřejného zdraví nebo životního prostředí. Takovýmto způsobem pozastavené osvědčení AEO přináší celnímu orgánu povinnost neprodleně vyrozumět ostatní celní orgány členských zemí EU prostřednictvím komunikačního systému, aby včas všechny celní orgány přijaly příslušná opatření (Komise Evropských společenství, 2006).

Pokud oprávněný hospodářský subjekt nestihne zjednat nápravu do 30 kalendářních dnů, ale prokáže, že nápravu nedostatků může uskutečnit při dalším prodloužení pozastavovací doby, může celní orgán dobu prodloužit o dalších 30 kalendářních dnů (Komise Evropských společenství, 2006).

Jestliže hospodářský subjekt prokáže, že nedostatky odstranil a již mu nic nebrání v používání výhod z osvědčení AEO, celní orgán zruší pozastavení osvědčení

a vyrozumí o této skutečnosti ostatní celní orgány členských států. Pozastavení osvědčení může být zrušeno ještě před uplynutím doby určené pro nápravu. Pokud subjekt neodstraní nedostatky po uplynutí doby pro nápravu, celní orgán mu osvědčení AEO zruší. Subjekt nesplňující pouze podmínky bezpečnosti a zabezpečení s částečně pozastaveným osvědčením, může celní orgán na žádost subjektu vydat nové osvědčení AEO (Komise Evropských společenství, 2006).

Subjekt, kterému je známo, že nemůže dočasně plnit podmínky nutné pro vlastnění AEO, může sám požádat o pozastavení osvědčení, musí však uvést den, kdy bude opět schopný splnit podmínky, a uvede, jaká opatření bude provádět, aby podmínky splnil. Celní orgán o této skutečnosti vyrozumí ostatní celní orgány členských států. Jestliže subjekt nestihne provést náležitá opatření do doby, kterou uvedl v jeho oznámení, může být tato doba prodloužena, pokud subjekt jednal v dobré víře v ostatních případech se osvědčení AEO zruší (Komise Evropských společenství, 2006).

Zrušení AEO

Celní orgán je oprávněn zrušit osvědčení AEO pokud:

- hospodářský subjekt neprokáže, že přijal daná opatření, aby již splňoval podmínky pro vlastnictví AEO,
- hospodářský subjekt závažně porušil celní předpisy a nemá právo žádného dalšího odvolání,
- hospodářský subjekt nenapraví nedostatky v průběhu doby, určené na nápravu,
- hospodářský subjekt o zrušení sám požádá (Komise Evropských společenství, 2006).

Zrušení nabývá platnosti následující den po oznámení, že tato skutečnost vznikla. Celní orgán o zrušení osvědčení ihned vyrozumí celní orgány ostatních členských států přes komunikační systém. S výjimkou zrušení osvědčení z důvodu, že subjekt nestihl napravit nedostatky v době stanovené pro nápravu a o zrušení z vůle subjektu, nemůže hospodářský subjekt o osvědčení znovu zažádat v průběhu tří let ode dne jeho zrušení (Komise Evropských společenství, 2006).

2.3. APEO

„Dne 01. 07. 2011 vstoupí v účinnost zákon č. 104/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráž, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve znění pozdějších předpisů. Tímto zákonem se v § 4 odst. 5 zákona o Celní správě České republiky vkládá nové písm. h), a určuje se tak celní ředitelství jako kompetentní orgán ke kontrole osvědčení o úlovku a rozhodnutí o jeho ověření. V souladu s § 320 odst. 1 písm. b) celního zákona se v tomto řízení postupuje podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. S účinností od 01. 07. 2011 tak již nebude možné osvědčení o úlovku předložit jakémukoli celnímu ředitelství, jak tomu bylo doposud, ale pouze celnímu ředitelství místně příslušnému podle § 11 správního řádu. V souvislosti s tím upozorňujeme, že s účinností od 01. 07. 2011 již Celní úřad Praha Ruzyně nebude osvědčení o úlovku ověřovat. Tímto zákonem se rovněž v § 4 odst. 8 zákona o Celní správě České republiky zmocňuje Celní ředitelství České Budějovice k vydávání osvědčení schváleného hospodářského subjektu (APEO)“ (Generální ředitelství cel, 2009).

Osvědčení schváleného hospodářského subjektu (APEO) bylo zřízeno pro společnosti podílející se na dovozu produktů mořského rybolovu. Osvědčení přináší hospodářskému subjektu řadu výhod a to především zrychlením odbavení, jelikož vlastník APEO nemusí předkládat osvědčení o úlovku. Osvědčení APEO na rozdíl od osvědčení AEO platí pouze na území členské země, která jej vystavila (Celní správa České republiky, 2010; Nibusinessinfo.co.uk, 2012).

2.3.1. Systém společenství pro boj s NNN rybolovem

Nezákonný, nehlášený a neregulovaný rybolov (dále jen „rybolov NNN“) je jedna ze závažných celosvětových hrozeb pro udržitelné řízení rybolovu a biologické rozmanitosti moří a oceánů. (Komise Evropských společenství, 2007)

Od 1. 1. 2010 nabyla platnosti nová pravidla, která podpoří kontrolní systém společné rybářské politiky Evropské unie. Pravidla mají za cíl zamezit NNN rybolovu, ochránit

zdroje moří a oceánů ale také mají podpořit poctivé rybáře, kteří jsou jinak vystavováni nekalé hospodářské soutěži (Generální ředitelství cel, 2009).

Vzniklý systém vychází z legislativy:

- nařízení Rady (ES) č. 1005/2008 (nařízení IUU),
- nařízení Komise (ES) č. 1010/2009 (prováděcí nařízení),
- nařízení Komise (EU) č. 86/2010.

Nařízení o rybolovu NNN zabráňují vstupu nelegálních produktů rybolovu na trh, tím že všechny produkty mají své osvědčení o úlovku. Systém osvědčování úlovků zabezpečí, že ryby vyložené, přepravované nebo prodávané je možné vystopovat v jakékoli fázi tržního řetězce (Evropská komise, 2010).

Nařízení také zavádí harmonizovaný systém sankcí. Dříve se tresty za rybolov NNN téměř ve všech státech lišily, neexistovaly spravedlivé podmínky pro všechny účastníky rybolovu. Přijetím nařízení došlo ke sjednocení sankcí a zavádí se bodový systém pro závažná porušení pravidel rybolovu, kdy viníku může být až odebrána rybolovná licence (Evropská komise, 2010).

Osvědčení o úlovku

Pokud subjekt dováží produkty mořského rybolovu, musí k dovoznímu celnímu oznámení přiložit i osvědčení o úlovku⁴. Osvědčení o úlovku musí být potvrzeno příslušným orgánem, pod jehož vlajkou je registrovaná loď, která produkty odlovila. Potvrzením se stvrzuje, že produkty byly odloveny podle právních předpisů o zachování a řízení rybolovných zdrojů (Celní správa České republiky, 2010).

2.3.2. Výhody APEO

Předběžné oznámení o kontrole

Jestliže držitel APEO podá příslušnému orgánu informaci o příchodu zásilky produktů rybolovu, může orgán před příchodem zásilky do členského státu sdělit držiteli APEO, že jeho zásilka byla vybrána ke kontrole na základě analýzy rizik (Komise Evropských společenství, 2009).

⁴ Catch certificate

Méně fyzických kontrol a kontrol dokumentů

U Schváleného hospodářského subjektu se provádí méně fyzických kontrol ověřování a méně ověřování dokumentů na rozdíl od jiných dovozců, pokud příslušný orgán členského státu nerozhodne jinak na základě zjištění zvláštního rizika. Dovozece tedy nemusí předkládat osvědčení o úlovku příslušnému orgánu k ověření, avšak toto osvědčení o úlovku musí mít k dispozici (Komise Evropských společenství, 2009).

Přednostní odbavení zásilek a volba místa provádění kontrol

Držitel APEO má právo přednostního ověření zásilky a může požádat příslušný orgán o provedení ověření jinde než v sídle tohoto orgánu. Dotčený orgán s tímto požadavkem však musí souhlasit (Komise Evropských společenství, 2009).

2.3.3. Kritéria pro APEO

Celní orgán může hospodářskému subjektu vydat osvědčení APEO, jestliže:

- hospodářský subjekt již vlastní osvědčení AEO,
- hospodářský subjekt splňuje kritéria, nutná pro získání APEO (Komise Evropských společenství, 2009).

Dostatečný dovoz

Subjekt musí splňovat dostatečný počet a objem dovozních operací, které uskutečnil ve členském státě, ve kterém je usazen. Každý stát má stanoven svůj minimální počet a objem těchto dovozních operací a tyto informace sdělí Komisi. Objem dovozních operací je v podmínkách České republiky stanoven vyhláškou Ministerstva financí (Komise Evropských společenství, 2009).

Záznamy o dodržování rybářské politiky

Žádající subjekt musí dodržovat požadavky opatření nutné pro zachování a řízení mořských zdrojů. Opatření jsou považována za splněná, pokud se žadatel za uplynulé tři roky nedopustil závažného porušení pravidel společné rybářské politiky nebo opakovaného porušování pravidel, také nesmí podporovat činnosti plavidel nebo činnosti hospodářských subjektů zapojených do rybolovu NNN. Nesmí ani podporovat činnosti plavidel, které jsou zapsány na seznamy plavidel provádějící rybolov NNN,

tyto seznamy byly vytvořeny regionálními organizacemi pro řízení rybolovu (Komise Evropských společenství, 2009).

Vedení záznamů

Žadatel o osvědčení musí vést systém vedení osvědčení o úlovku a vedení záznamů o zpracování. Systém vedení musí obsahovat záznamy osvědčení o úlovku souvisejícího s obchodem v oblasti rybolovu, musí náležitě vést archivaci záznamů a informací a chránit tyto záznamy před ztrátou (Komise Evropských společenství, 2009).

Prostředky

Žadatel musí vlastnit prostředky, které zabraňují neoprávněnému vstupu do prostorů, ve kterých se skladuje, odesílá, nakládá nebo přepravuje. Dále musí subjekt vlastnit prostředky pro manipulaci s produkty rybolovu. Také subjekt musí vlastnit prostředky k zajišťování dovozních nebo vývozních licencí, které souvisejí se zákazy a omezeními pro odlišení produktů rybolovu, na které se buď vztahují, nebo nevztahují osvědčení o úlovku (Komise Evropských společenství, 2009).

Mezi nepovinné podmínky, které by měl žadatel splňovat, patří dodržování praktických norem pro způsobilost nebo odbornou kvalifikaci související s vykonávanou činností, nebo možnost prokázat svou platební schopnost (Rada Evropské unie, 2008).

2.3.4. Řízení o udělení APEO

Podání žádosti

Žadatel předloží žádost o osvědčení APEO (viz. Příloha č. 5) příslušnému orgánu členského státu, ve kterém je dovozce usazen. V České republice je to v souladu se zákonem č. 17/2012 o Celní správě, v platném znění, Celní úřad pro Jihočeský kraj, se sídlem Kasárenská 6/1473, 370 21 České Budějovice. Součástí žádosti jsou záznamy a dokumenty, díky kterým příslušný orgán bude moci zkontrolovat splnění kritérií. Spolu se žádostí se překládá i kopie osvědčení AEO (Komise Evropských společenství, 2009).

Jestliže příslušný orgán shledá, že v žádosti nejsou uvedeny všechny požadované informace, vyrozumí o této skutečnosti žadatele a poskytne mu lhůtu 30 kalendářních dnů k nápravě těchto nedostatků. Pokud schválený hospodářský subjekt žádá o udělení statusu APEO i v jiném členském státě, přiloží k žádosti kopii APEO, vydanou prvním

členským státem Žádost není přípustná, pokud žadatel nesplňuje veškeré podmínky, nebo předloží-li žádost v průběhu tří let od odnětí osvědčení APEO. (Komise Evropských společenství, 2009)

Posouzení žádosti o vydání APEO

Celní orgán nejprve přezkoumá splnění podmínek pro získání osvědčení. Jestliže žadatel vlastní osvědčení AEOS nebo AEOF nemusí celní orgán kontrolovat podmínky, zda subjekt zavedl opatření zabraňující neoprávněnému vstupu do prostorů, špatné manipulaci s produkty rybolovu a zda subjekt vlastní prostředky k zajištění dovozních a vývozních licencí, na které se vztahuje, nebo nevztahuje osvědčení o úlovku. (Komise Evropských společenství, 2009)

Vydání osvědčení AEO / zamítnutí žádosti

Osvědčení APEO je vydáno do 90 kalendářních dnů ode dne, kdy vydávající orgán obdržel všechny náležité záznamy a dokumenty. Dobu 90 dnů na vydání APEO lze prodloužit o dalších 30 kalendářních dnů, nemůže-li celní orgán lhůtu dodržet. O prodloužení celní orgán musí neprodleně obeznámit žadatele a musí mu sdělit důvody prodloužení lhůty (Komise Evropských společenství, 2009).

Pokud celní orgán shledá nedostatky, sdělí to ihned žadateli. Žadatel dostane lhůtu 30 kalendářních dnů, aby na sdělení reagoval a nedostatky odstranil. Je-li i přesto žádost zamítnuta celní orgán sdělí žadateli důvod, proč tak bylo učiněno. Celní orgán také co nejdříve vyrozumí o zamítnutí žádosti Komisi, která následně tyto informace sdělí elektronickou cestou dalším orgánům ostatních členských států (Komise Evropských společenství, 2009).

Osvědčení APEO nabývá platnosti desátým pracovním dnem ode dne jeho vydání. Platnost APEO není nijak omezena. Osvědčení APEO je platné pouze ve členském státě, ve kterém bylo vydané. Příslušný orgán, který osvědčení vydal, pravidelně kontroluje plnění kritérií, které musí subjekt splňovat. Pokud osvědčení získal subjekt, který byl založen před méně než třemi lety, je první rok od získání APEO podrobně sledován (Komise Evropských společenství, 2009).

Pozastavení statusu schváleného hospodářského subjektu

Osvědčení APEO může být pozastaveno pokud:

- subjekt nesplňuje kritéria, nutná pro získání APEO,
- subjekt spáchal trestný čin, který souvisí s porušením pravidel společné rybářské politiky,
- subjekt nejednal v souladu s prováděcími pravidly celního kodexu Společenství,
- subjekt sám požádá o pozastavení z důvodů nemožnosti dodržení kritérií.

Příslušné orgány sdělí nedostatky subjektům a ti jsou povinni do 30 kalendářních dnů tyto nedostatky odstranit. Pozastavení nabývá účinnosti okamžitě, pokud by nedostatky mohly ohrozit zachování určité populace nebo populací. V jiných případech pozastavení nabývá účinnosti dnem následujícím po jeho oznámení držiteli APEO. Jestliže hospodářský subjekt nestihne nedostatky opravit ve lhůtě 30 dnů, ale prokáže, že podmínky bude moci splnit, doba na provedení nápravy se mu může prodloužit o dalších 30 kalendářních dnů (Komise Evropských společenství, 2009).

Pokud je hospodářskému subjektu zrušeno osvědčení AEO, pozastaví vydávající orgán osvědčení APEO do té doby, než subjekt znovu získá osvědčení AEO (Komise Evropských společenství, 2009).

Odnětí osvědčení APEO

Osvědčení APEO je odňato, jestliže subjekt nesplňuje kritéria, nezbytná pro získání osvědčení, a není schopen provést opravná opatření, aby kritéria splňoval. Dále je osvědčení odňato, pokud se hospodářský subjekt dopustil závažného nebo opakovaného porušování pravidel společné rybářské politiky a nemá již žádné právo se proti tomuto prohřešku odvolat. Nebo je odňato, pokud hospodářskému subjektu bylo zrušeno osvědčení AEO, nebo o odnětí subjekt sám zažádal. Odnětí nabývá platnosti následujícím dnem po jeho oznámení hospodářskému subjektu. O odnětí je ihned informována Komise (Komise Evropských společenství, 2009).

Sdílení informací o schválených hospodářských subjektech

Komise spolu s příslušnými orgány vydávajícími osvědčení APEO jsou povinni uchovávat po dobu tří let nebo v souladu s vnitrostátními předpisy informace o elektronických údajích zaznamenaných v žádostech, dále uchovávají informace o osvědčení APEO a všechny změny, pozastavení či zrušení tohoto osvědčení (Komise Evropských Společenství, 2009).

Příslušné orgány, Komise a hospodářské subjekty pro informační a komunikační proces používají informační systém pro rybolov NNN. Komise vede seznam držitelů APEO a může tento seznam zveřejnit na internetu. Se zveřejněním musí schválený hospodářský subjekt souhlasit. Seznam se pravidelně aktualizuje (Komise Evropských společenství, 2009).

Členské státy překládají informace o vedení systému schválených hospodářských subjektů každé dva roky Komisi. Komise na základě těchto informací zpracuje své vlastní pozorování a hodnocení a poté případnou úpravu systému schválených hospodářských subjektů (Komise Evropských společenství, 2009).

3. Metodika

Pro teoretickou část práce je nutné se seznámit s odbornou literaturou, a to především s celními předpisy, Nařízeními Evropské komise a s Celním kodexem a prováděcím předpisem k Celnímu kodexu. Teoretická část obsahuje základní informace o celní správě v České republice, osvědčení AEO a osvědčení APEO. Informace jsou čerpány především z Úředních věstníků Evropské unie a z webových stránek Celní správy České republiky.

V praktické části práce jsou vyhodnocovány informace získané od firem vlastnící osvědčení AEO a kompetentního celního orgánu ve věci AEO.

Metodou výzkumu je zvolen řízený rozhovor, který je postaven na pevně stanovených otázkách a proběhl na celní správě. Rozhovor je uskutečněn s vedoucím oddělení AEO, APEO a EORI na Celním úřadě pro Jihočeský kraj.

Pro získání informací od oprávněných hospodářských subjektů je zvolena metoda telefonického dotazníkového šetření. Jako základní soubor jsou zvoleny společnosti vlastnící osvědčení typu AEOF. Ze základního souboru 93 oprávněných hospodářských subjektů je vybrán vzorek o 30 subjektech a je provedeno výběrové šetření. Vzorek respondentů je vybrán za pomoci pravděpodobnostního vzorkování, a to prostým náhodným výběrem, kdy každému hospodářskému subjektu je přiřazeno číslo a následným vygenerováním náhodných čísel je vybrán vzorek hospodářských subjektů. Telefonické šetření je upřednostněno před písemným či online šetřením z důvodu předpokládané velmi nízké návratnosti odpovědí. Z oslovených 30 společností odpovědělo 6 a to:

TRCZ s.r.o.; TERM, spol. s r. o.; OEZ s.r.o.; Meopta - optika, s.r.o.; JIPOCAR Logistic, s.r.o.; GASTON, spol. s r.o.

Získané informace jsou zpracovány analýzou a následnou syntézou, díky které se odpoví na zadané hypotézy. Následně je provedeno srovnání počtu vydaných osvědčení AEO v České republice se zeměmi EU a také je nastíněn budoucí vývoj osvědčení AEO.

4. Vlastní práce

Vlastní práce je zaměřena na osvědčení AEO, jelikož osvědčení APEO nevlastní žádný hospodářský subjekt sídlící v České republice.

4.1. Představení respondentů

Hlavním zdrojem praktických informací je řízený rozhovor na Celním úřadě pro Jihočeský kraj v Českých Budějovicích a telefonický rozhovor s vybranými oprávněnými hospodářskými subjekty, kterými jsou: TRCZ s.r.o., TERM, spol. s.r.o., OEZ s.r.o., Meopta – optika, s.r.o., JIPOCAR Logistic, s.r.o., GASTON, spol. s.r.o.

TRCZ s.r.o.

Společnost TRCZ je dceřinou společností japonského podniku Tokai Rika Co., Ltd., který patří mezi největší výrobce automobilových dílů na světě. Společnost TRCZ byla založena v roce 2001 a v roce 2003 zahájila svou činnost v Lovosicích v severních Čechách. Továrna v Lovosicích patří mezi nejmodernější továrny skupiny Tokai Rika. Jejich hlavní výrobní sortiment tvoří především multifunkční ovladače, bezpečnostní pásy a další prvky aktivní i pasivní bezpečnosti ve vozidlech. Odběrateli výrobků jsou evropské automobilky. Společnost získala osvědčení AEOF dne 4. 9. 2008.

TERM, spol. s.r.o.

Společnost se orientuje na velkoobchodní a maloobchodní prodej fashion, lifestylové, outdoorové i sportovní obuvi a distribuci sportovního textilu a doplňků. Společnost také zastupuje světové cyklistické značky silničních a MTB kol a další cyklistické vybavení. Působí na českém a slovenském trhu již 23 let. Administrativní budova, logistické centrum a prezentační prostory sídlí ve Šlapanicích u Brna. Společnost provozuje vlastní síť maloobchodů s obuví a má svůj internetový obchod. Osvědčení AEOF společnost získala dne 22. 3. 2011.

OEZ s.r.o.

Společnost byla založena v roce 1941 u Ústí nad orlicí v Letohradě. Společnost OEZ (Orlické elektrotechnické závody) přešla v roce 1944 do soukromého vlastnictví a tím rozšířila a inovovala výrobní program. Nabízí dodávku produktů a služeb v oblasti jištění elektrických obvodů a zařízení nízkého napětí a patří mezi lídry na

středoevropském trhu. OEZ získala osvědčení AEOF dne 21. 9. 2012. Společnost má v současné době 1 800 zaměstnanců a je součástí skupiny Siemens.

Meopta – optika, s.r.o.

Společnost byla založena roku 1933 pod původním názvem Optikotechna. Tato nadnárodní společnost se zabývá výzkumem, vývojem, konstrukční činností a výrobou optických a mechanických součástí a jejich montáží. Společnost je specialistou na optické produkty pro průmyslové, vojenské a spotřební trhy. Výrobní centrum má společnost v České republice v Přerově a druhé centrum v USA. Společnost získala osvědčení AEOF dne 16. 5. 2012.

JIPOCAR Logistic, s.r.o.

Společnost působí v oblasti přepravy, logistiky a celního řízení. Společnost byla založena roku 1990 a má sídlo v Stříteži u Jihlavy. Řídí se systémem jakosti dle mezinárodní normy ISO 9001:2000, systémem ochrany životního prostředí dle normy ISO 14001:2004 a systémem prevence závažných havárií dle příslušných zákonů. Společnost získala osvědčení AEOF dne 4. 6. 2013.

GASTON, spol. s.r.o.

Společnost GASTON byla založena roku 1991 a zaměřovala se na import a distribuci potravin v Česko-Slovenské republice. Od roku 1996 začala s exportem do okolních zemí. Společnost dováží konzervované potraviny a potraviny s dlouhou trvanlivostí a to například z Thajska, Číny, Polska, Řecka, Španělska, Francie, Peru, Chile a jiných. Společnost je jedním z největších dovozců trvanlivých potravin do střední a východní Evropy a spolu se spolupracujícími společnostmi dodávají zboží do 20 Evropských zemí. Zboží prodávají pod vlastními značkami „Giana“ a „Kaiser Franz Josef“, nebo pod vlastními značkami odběratelů, kterými jsou například Metro/Makro, Kaufland, Tesco, Ahold, Coop, Globus a další. Společnost má 6 logistických center, a to v České republice, na Slovensku, v Polsku, Maďarsku, Chorvatsku a Rumunsku. Společnost má sídlo ve Zlíně a osvědčení AEOF vlastní od dne 13. 3. 2009.

4.2. Vyhodnocení řízeného rozhovoru a telefonických rozhovorů

4.2.1. Analýza procesu udělení osvědčení

Hospodářské subjekty mohou žádat o udělení osvědčení AEO z různých důvodů. Důvodem podání žádosti může být možnost čerpání výhod plynoucích z vlastnění osvědčení nebo požadavek mateřské společnosti, aby své dceřiné společnosti implementovaly bezpečnostní standardy a následně zažádaly o osvědčení AEO. Společnosti mohou být i nuceny podat žádost, pokud jsou držiteli ZJP⁵, a po změně celních předpisů mohou nadále současnou podobu ZJP, tak jak je nastavena v podmínkách České republiky, využívat jen pokud vlastní osvědčení AEO. Vlastněním osvědčení AEO se subjektům zvýší konkurenceschopnost a prestiž.

Společnosti žádají o osvědčení převážně z důvodu urychlení celního řízení a zlepšení vztahů a spolupráce s celní správou. Po společnosti JIPOCAR Logistic požadoval vlastnění AEO obchodní partner, který by s nimi jinak ukončil spolupráci. Obchodním partnerem je německá firma a v Německu je velmi důležité vlastnit osvědčení, neboť firma tím prokazuje, že je prověřená a spolehlivá a to je důležité pro potenciální obchodní partnery.

Celní správa nabízí společnostem před podáním žádosti odbornou konzultaci. Konzultace probíhají k podání žádosti a podmínkám, které musí žadatel splňovat, aby mohl získat daný druh osvědčení AEO. Konzultace probíhají nejčastěji telefonicky a osobně v sídle Celního úřadu pro Jihočeský kraj v Českých Budějovicích. Nejčastěji se firmy zajímají, jak správně vyplnit žádost, jaké potřebují přílohy k žádosti a jak vyplnit samohodnotící dotazník. Konzultace mohou probíhat i po vydání osvědčení. Celní správa se neustále snaží zapojit více subjekty do projektu AEO.

Samohodnotící dotazník obsahuje otázky z oblastí:

- informace o společnosti
 - všeobecné informace o společnosti
 - objem obchodů
 - informace a statistické údaje o celních záležitostech
- dodržování celních požadavků

⁵ Zjednodušených postupů

- účetní a logistický systém
 - revizní záznam
 - účetní systém
 - vnitřní kontrolní systém
 - tok zboží
 - celní postupy
 - postupy týkající se zálohování, obnovy a rezervy a archivace
 - ochrana počítačových systémů
 - zabezpečení a dokumentace
- platební schopnost
- požadavky na bezpečnost a zabezpečení
 - samohodnocení
 - přístup do areálu
 - fyzické zabezpečení
 - nákladové jednotky
 - logistické postupy
 - požadavky nedaňové povahy
 - příchozí zboží
 - skladování zboží
 - výroba zboží
 - nakládka zboží
 - bezpečnostní požadavky na obchodní partnery
 - zabezpečení zaměstnanců
 - externí služby.

Společnosti hodnotí proces přípravy před podáním žádosti jako velmi časově náročný. Časově náročné je to zejména pro velké nadnárodní společnosti, kdy má firma kolem tisíce zaměstnanců a širokou škálu výrobků. Společnost TERM uvádí, že práce na vyplnění žádosti, samohodnotícím dotazníku a dalších náležitých přílohách k žádosti trvala téměř 2 měsíce. Do procesu příprav se zapojují téměř všechny oddělení společnosti. Splnění kritérií pro společnosti již složitě příliš nebylo, jelikož je již splňovali před podáním osvědčení.

Žádost lze podat písemně a elektronicky. Elektronickým způsobem lze žádost odeslat datovou schránkou nebo e-mailem, ten musí ale obsahovat i ověřený podpis jednatele

společnosti, nebo osoby pověřené jednat v celních záležitostech. Nově lze žádost podat ve formě interaktivního formuláře, který je dostupný na webových stránkách celní správy. Nejčastěji je žádost podávána elektronicky za využití datové schránky. Spolu se žádostí hospodářský subjekt předkládá samohodnotící dotazník a povinné přílohy. Předložení vyplněného samohodnotícího dotazníku je pouze doporučeno a je k dispozici na webových stránkách celní správy. Kompetentním místem pro podání, resp. přijetí, žádostí z celé České republiky je pouze Celní úřad v Českých Budějovicích, v krajních případech pokud subjekt podá žádost například na celním úřadě v Ostravě, celní úřady si žádost přepošlou vnitřní poštou.

Stává se, že je žádost špatně nebo neúplně vyplněná, nebo nejsou poskytnuty všechny potřebné přílohy, v takovýchto případech celní správa vyzve hospodářský subjekt k nápravě zjištěných nedostatků ve lhůtě 30 dní.

Po přijetí žádosti následuje prověřování žadatele, zda splňuje náležitá kritéria. Průměrně trvá prověřování 105 dní. V extrémních situacích může nastat, že subjekt požádá i o 60 denní lhůtu navíc, aby odstranil nedostatky. Osvědčení nelze ani vydat v prvních 35 dnech, kdy se mohou vyjádřit celní orgány jiných zemí, pokud zjistí nedostatky a porušení žadatele. Při správném průběhu však může být doba prověřování i 70 dnů.

Osvědčení AEO nabývá platnosti desátým pracovním dnem ode dne jeho vydání celním orgánem a je vydáno na dobu neurčitou.

Dle výsledků šetření byl jako nejčastější nedostatek, při kontrole plnění kritérií, neplnění kritéria bezpečnosti a zabezpečení, kdy žadatel nemá dostatečné zabezpečení areálu, odpovídající opatření na kontrolu vstupu a dostatečnou kontrolu při manipulaci se zbožím. Subjekt by měl požadovat i po svých obchodních partnerech, aby řádně plnili požadavky na bezpečnost a zabezpečení, aby byl zajištěn bezpečný mezinárodní dodavatelský řetězec. Jestliže subjekt neplní kritérium bezpečnosti a zabezpečení, musí odstranit všechny nedostatky, což bývá pro společnost velmi nákladné. Nejčastěji společnosti musí zavést kamerový systém, čipové karty pro zaměstnance a další jiné zabezpečení areálu v návaznosti na eliminaci vzniku rizika neoprávněného přístupu do prostor společnosti, a to jak výrobních prostor, tak prostor pro nakládku, vykládku či skladování zboží.

Dalším nedostatkem, ke kterému dochází, je neplnění kritéria platební schopnosti. To se týká zejména firem, které jsou finančně nestabilní. Častým nedostatkem je také neplnění celních požadavků, a to konkrétně porušení celních předpisů a porušení celní morálky, kdy subjekt platí pozdě clo.

Kontrolu plnění stanovených podmínek a kritérií provádí výhradně kompetentní celní orgán ve věci AEO. Oddělení Celní správy České republiky kontrolující osvědčení AEO má několik dalších oddělení, které kontrolují jednotlivé oblasti kritérií ve společnosti. Například zabezpečení informačního systému žadatele prověřuje speciální oddělení informatiky, které spadá pod Generální ředitelství cel v Praze. Dále například oddělení analýzy dohlíží na provedení finanční analýzy společnosti na základě všech dostupných podkladů nutných pro vyhodnocení kritéria prokázané platební schopnosti.

Celní správa pravidelně sleduje dodržování kritérií i po vydání osvědčení. Kontrolu splňování kritérií u všech oprávněných hospodářských subjektů provádí 9 lidí přímo z Celního úřadu pro Jihočeský kraj v Českých Budějovicích, proto je kontrola plnění podmínek po vydání osvědčení AEO vedena objektivním a jednotným systémem prověřování.

Celní doklady hospodářských subjektů jsou kontrolovány průběžně v rámci interních databází a aplikací, kdy kontrolovaná společnost nepozná, že je kontrolována. Kritérium vedení obchodních a přepravních záznamů je součástí celního auditu a je kontrolováno minimálně jednou za 4 roky. Finanční analýza společnosti je kontrolována každý rok. Bezpečnost a zabezpečení je kontrolováno nejméně jednou za 3 roky, pokud je firma nově založená a je mladší než 1 rok, kontrola probíhá častěji. Toto kritérium je kontrolováno v příslušných prostorách firmy. Celní správa zpracovává také rizikovou analýzu společnosti, a pokud firma v rámci této analýzy není držitel osvědčení AEO hodnocen jako rizikový, může být kontrola kritéria bezpečnosti a zabezpečení i déle než po 3 letech. Celní správa může také subjekt požádat o předložení dokladů zpětně.

4.2.2. Analýza výhod a významu AEO

Výhody se mohou dělit na přímé a nepřímé. Přímé výhody jsou stanoveny právními předpisy konkrétně v nařízení Komise (ES) č. 1875/2006. Nepřímé výhody nejsou upraveny právními předpisy, ale i přesto jsou pro oprávněné hospodářské subjekty

důležité. Držitel osvědčení AEO získané výhody může uplatnit ve všech členských státech.

Méně fyzických kontrol a kontrol dokladů

Výhoda by měla přinášet vlastníkům osvědčení AEO méně fyzických kontrol a kontrol dokumentů než u ostatních hospodářských subjektů, a tím napomoci zrychlení celního řízení. Důležité však je rozlišovat kontroly týkající se bezpečnosti a zabezpečení a kontroly opatření stanovených v celních předpisech. Proto výhodu méně fyzických kontrol a kontrol dokladů týkající se bezpečnosti a zabezpečení, mohou využívat pouze hospodářské subjekty vlastníci osvědčení AEOS, nebo AEOF. Obdobně výhodu méně kontrol týkající se opatření stanovených v celních předpisech mohou využívat subjekty vlastníci AEOC, nebo AEOF. Menší počet fyzických kontrol a kontrol dokladů představuje pro hospodářské subjekty výhodu při dovozu/vývozu do Společenství a lze ji využít i při kontrolách po propuštění zboží. Kontrola je také závislá na hodnocení rizikivosti zásilky, pro využívání této výhody je třeba v celních systémech řízení rizik zavést nižší míru vyhodnocení rizika zásilek. Míra snížení rizika se může lišit v závislosti na roli a odpovědnosti subjektu v daném dodavatelském řetězci. Celní orgány jsou nuceni provést kontrolu, pokud je zásilka riziková z hlediska určitého druhu komodity nebo země původu.

Dotázané hospodářské subjekty nicméně nezaznamenaly žádné úlevy při fyzických kontrolách a kontrolách dokladů a tvrdí, že celní nároky jsou pro ně pořád stejně náročné jako před vlastněním AEO. Dvě dotázané společnosti dokonce tvrdí, že jim kontrol neustále přibývá, ale nedovedou posoudit, jaká by byla situace, kdyby osvědčení AEOF nevlastnily. Pouze u společnosti Meopta – optika fyzických kontrol ubylo, a to zejména i díky uzavřené dohodě o vzájemném uznávání programu C-TPAT a AEO, počet kontrol celních dokladů však zůstává stále stejný.

Držitelé osvědčení AEO jsou v rámci používaných transakčních systémů⁶ automaticky identifikováni na základě deklarovaného čísla EORI, bez ohledu na skutečnost v jakém členském státě Společenství bylo osvědčení AEO vydáno. Celní správa ČR uděluje výhodu nižšího počtu fyzických kontrol a kontrol dokumentů na základě role, kterou držitel osvědčení AEO v rámci celního řízení zaujímá. V rámci rizikového profilu AEO

⁶ ECS, ICS, NCTS

v systému elektronické rizikové analýzy⁷ je vyhodnocováno, zda uvedená výhoda bude vůbec poskytnuta. V rámci této prováděné rizikové analýzy jsou mezi sebou porovnávány počty celních deklarací za stanovené období a počty kontrol držitelů osvědčení AEO, resp. ostatních hospodářských subjektů. Oproti ostatním hospodářským subjektům je počet kontrol držitelů AEO snížen na 1/3.

Poskytování výhody v podobě nižšího počtu fyzických kontrol a kontrol dokumentů probíhá na pozadí používaných transakčních systémů bez zbytečného zatěžování držitele osvědčení AEO.

Dle zjištěných ukazatelů v současné době nedochází k realizaci zvýšeného počtu kontrol u držitelů osvědčení AEO v rámci celního řízení. U subjektů AEO, kde stanovená hranice kontrol byla překročena, byly kontroly provedeny z objektivních příčin, jako je například dovoz rizikové komodity, zastupování nového subjektu v rámci celního řízení či ukončování celního režimu tranzitu ve lhůtě neodpovídající realitě. Neposledně je dále nutné uvést, že právě hospodářský subjekt, který je držitelem osvědčení AEO, by sám měl dbát na dodržování stanovených podmínek a kritérií, resp. dodržování celních předpisů, právě i s ohledem na možné čerpání výhod, které jsou pro takto certifikované subjekty určeny.

Přednostní odbavení zásilek

Tato výhoda by měla vést k urychlení celního řízení. Pokud je zásilka držitele osvědčení AEO vybrána ke kontrole na základě analýzy rizik, měla by být zkontrolována jako první před zásilkami od ostatních hospodářských subjektů nevlastnící osvědčení AEO.

Na každém celním úřadě je speciální „okno“, které odbavuje přednostně vlastníky osvědčení AEO. Více obchodují velké společnosti, které jsou ve velké míře vlastníky osvědčení, proto je pak na celním úřadě více zásilek od oprávněných hospodářských subjektů, které mají být odbaveny přednostně. V takových případech již subjektům žádná výhoda neplyne. Jelikož je dnes více firem vlastníky AEO než firem nevlastnící, mají výhodu malé firmy, které nejsou držiteli, a proto jsou rychleji odbaveni. Většina dotázaných společností tuto výhodu ani nevyužívá, mimo jedné.

⁷ ERIAN

Volba místa provádění kontrol

Každý oprávněný hospodářský subjekt může požádat o kontrolu mimo sídlo dotčeného celního úřadu. Zvolené místo však nesmí nijak ohrozit průběh kontroly. Cílem kontroly na specifickém místě je urychlení přepravy a ušetření nákladů. Výhoda je realizována vždy na základě požadavku držitele osvědčení AEO. V podmínkách Celní správy České republiky není tato výhoda často využívána s ohledem na skutečnost, že velká část držitelů AEO je současně i držitelem povolení zjednodušených postupů.

Většina dotázaných společností tuto výhodu nevyužívá. Pouze společnost Gaston využívá této možnosti sporadicky a společnost Meopta – optika má zvoleným místem kontroly celní sklad.

Tuto výhodu by bylo v budoucím období možné dále rozšířit o oblast celního řízení mimo celní prostor, které by nebylo pro držitele osvědčení AEO zpoplatněno.

Snazší přístup ke zjednodušeným celním postupům

Téměř všechny dotázané firmy využívají výhody plynoucí ze zjednodušených celních postupů, avšak tuto výhodu již využívaly před vlastněním osvědčení AEO. Jelikož postavení AEO bylo do celního kodexu doplněno až dříve po zjednodušení, a proto společnosti získala oprávnění využívat zjednodušení dříve, než jim bylo přiděleno AEO. Společnost JIPOCAR Logistic zjednodušené celní postupy nevyužívá a tvrdí, že je ani používat nemusí, jelikož mají sídlo vedle celního úřadu a proto jim odbavení trvá stejně dlouho.

V rámci povolovacího řízení o vydání příslušných zjednodušených postupů mají správní orgány přístup do národního systému AEO, v rámci něž jsou obsaženy informace o držiteli osvědčení AEO vztahující se k typu vydaného osvědčení, resp. o důvodech případného zamítnutí žádosti o vydání osvědčení AEO a důvodech pozastavení/zrušení osvědčení AEO, které mohou mít vliv i na plnění podmínek pro vydání povolení zjednodušených postupů.

Menší soubor dat pro vstupní a výstupní souhrnná celní prohlášení

Žádný z dotázaných oprávněných hospodářských subjektů tuto výhodu nevyužívá a do souhrnného celního prohlášení uvádějí stále stejné množství údajů.

Předběžné oznámení o kontrole

Výhoda předběžného oznámení se v České republice vůbec nevyužívá, jelikož Česká republika není hraniční zemí Společenství. Pouze v případě letecké dopravy by se u nás tato výhoda dala použít. Nicméně společnosti by měly mít všechny celní doklady v pořádku a neměly by před celní správou nic skrývat, proto je pro ně předběžné oznámení o kontrole pouhé konstatování.

Nepřímé výhody

Společnostem, aniž si to někdy uvědomují, plyne spousta nepřímých výhod z vlastnění osvědčení. Například investování společnosti ke zlepšení norem v oblasti bezpečnosti a zabezpečení, může přispět ke zlepšení hospodaření se zásobami, snížení počtu havárií, omezení krádeží a ztrát, větší loajalitu zaměstnanců a další. Společnost po získání osvědčení je uznána jako spolehlivý a prověřený partner, a tím si zlepšuje svou pověst. Vlastněním AEO by se měly zlepšit vztahy podniku s celní správou, celní správa by se měla na podnik dívat, jako na prověřený, spolehlivý a bezproblémový hospodářský subjekt.

Dnes existuje i spousta dalších povolení, pro jejichž udělení musí hospodářský subjekt splňovat některá kritéria pro oprávněné hospodářské subjekty, anebo přímo musí vlastnit osvědčení AEO, a proto při žádání o takovéto povolení je subjekt vlastníci AEO zvýhodněn. Týká se to například leteckých předpisů, které upravuje Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 300/2008, při žádosti o status Schváleného agenta⁸, Znamého odesílatele⁹ nebo Stálého odesílatele¹⁰. Status vydávají letecké orgány příslušné země. Při žádosti o status RA nebo KC, by mělo být zohledněno držení osvědčení AEOS, nebo AEOF a při žádosti o AC je status přiznán automaticky. Dále mohou hospodářské subjekty žádat o osvědčení APEO, který je upravuje Nařízení Rady (ES) č. 1005/2008. Žadající subjekt o osvědčení APEO by měl být způsobilý k využívání zjednodušených postupů při dovozu produktů rybolovu do EU a musí vlastnit osvědčení AEO, pokud vlastní typ AEOS, nebo AEOF proces předkládání žádosti se zjednoduší.

⁸ RA

⁹ KC

¹⁰ AC

Výhody společnosti plynou například i při obchodování s jinými společnostmi, které požadují u svých obchodních partnerů vlastnění osvědčení AEO. Pokud by osvědčení nevlastnily, bylo by pro firmu složité navazovat vztahy s potenciálními obchodními partnery. Současně byly zaznamenány případy, kdy součástí smluvních podmínek mezi obchodními partnery je i ujednání o povinnosti být držitelem osvědčení AEO v návaznosti na zajištění bezpečnosti dodavatelského řetězce, např. ve smyslu přepravovaného zboží.

Nad rámec poskytovaných výhod je subjektům v České republice zřízena zvláštní přepážka na celním úřadě, kde mají subjekty přednost před ostatními.

Dohody o vzájemném uznávání AEO se třetími zeměmi

Další výhodou pro oprávněné hospodářské subjekty mohou být uzavřené dohody o vzájemném uznávání programů AEO se třetími zeměmi.

Dohody o uznávání programů oprávněných hospodářských subjektů, uzavírá Evropská unie se třetími zeměmi, které jsou obchodními partnery EU. Již jsou podepsané dohody s Norskem, Švýcarskem, Andorrou, Japonskem a USA. V probíhající jednání je dohoda s Čínou, Kanadou a Ruskem, avšak úplné uzavření dohody s Ruskem je v současné době v nedohlednu a to díky uvaleným sankcím Evropské unie na Rusko. V budoucnu chce Evropská unie jednat o uzavření smluv s Novým Zélandem, Jižní Koreou a Singapurem.

Cílem vzájemného uznávání je posílení a usnadnění bezpečnosti mezinárodních dodavatelských řetězců a vyhnout se duplicitě bezpečnostních kontrol a kontrol dodržování požadavků.

Existují dva typy vzájemného uznávání, kdy:

- jedna celní správa uznává postavení AEO udělené jinou zemí,
- jedna celní správa uznává bezpečnostní normy, kontroly posuzování rizik a výsledky kontrol jiné země.

Oprávněný hospodářský subjekt je identifikován v EU pomocí čísla EORI. Problém nastává při uzavírání dohod, kdy informační a komunikační systémy třetích zemí nejsou schopny zpracovat čísla EORI, proto usiluje Evropská unie o vytvoření celosvětového standardu identifikace hospodářských subjektů. Dokud nebude takovýto standard

odsouhlasen, bude metoda identifikace dotčených hospodářských subjektů zakotvena v jednotlivých dohodách o vzájemném uznávání.

Výhody uzavření těchto dohod jsou pro vlastníky AEO a AEOF, kteří splňují kritéria v oblasti bezpečnosti a zabezpečení a investovali tak do zabezpečení svých mezinárodních dodavatelských řetězců. Osvědčení AEO je zohledněno při posuzování rizik týkajících se bezpečnostních hledisek. Vzájemné uznávání by mělo vést také ke snížení počtu fyzických kontrol a kontrol dokumentů, a to i kontrol prováděných celními úřady třetích zemí.

Pro správné zavedení programů je nutná výměna údajů o držitelích AEO mezi EU a třetími zeměmi. Oprávněný hospodářský subjekt proto musí poskytnout souhlas s výměnou údajů (viz. Příloha č. 4). Hospodářské subjekty, které získaly osvědčení AEO po 30. 3. 2011, nebo které teprve žádají o osvědčení, písemný souhlas poskytly na předepsaném formuláři, který je součástí Samohodnotícího dotazníku.

EU – Japonsko

Realizování vzájemné dohody s Japonskem bylo zahájeno dne 24. 5. 2011. Japonsko muselo přidělit dovozcům AEO a vývozcům AEO speciální identifikační znaky tzv. MRA kódů, což je 12-ti znakový kód. Tento kód používají při celních řízeních, aby zjistili, že se jedná o subjekt vlastnící AEO, který může využívat výhody plynoucí z uzavření dohody o vzájemném uznávání.

EU – USA

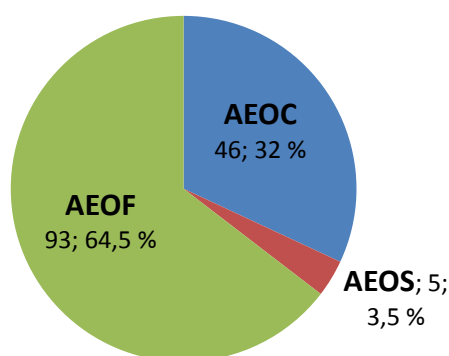
Dne 4. května 2012 Smíšený výbor pro celní spolupráci mezi EU a USA rozhodl o uzavření dohody o vzájemném uznávání programu C-TPAT Spojených států amerických¹¹ a programu AEO Evropské unie. Celní orgány neustále rozvíjí a zdokonalují komunikaci mezi sebou. Vyměňují si informace související s programy obchodního partnerství. Komunikace probíhá zejména mezi Generálním ředitelstvím pro daně a celní unii Evropské komise a Úřadem pro cla a ochranu hranic USA. Komunikace přispívá k zlepšení řízení rizik v bezpečnosti dodavatelského řetězce u členů vlastnící certifikaci AEO nebo C-TPAT. Informace se vyměňují v elektronické podobě.

¹¹ Program celního a obchodního partnerství proti terorismu

4.2.3. Srovnání se zeměmi EU

V České republice bylo od roku 2008 ke dni 30. 3. 2015 vydáno 144 osvědčení AEO. Největší zájem o získání osvědčení byl v prvním roce, kdy vstoupila v platnost nová legislativa. Do konce roku 2012 bylo vydáváno přibližně 25 osvědčení ročně. Po roce 2012 však zájem o osvědčení klesá, v roce 2014 bylo vydáno pouze 11 osvědčení. V roce 2015 jsou prozatím vydána 4 osvědčení.

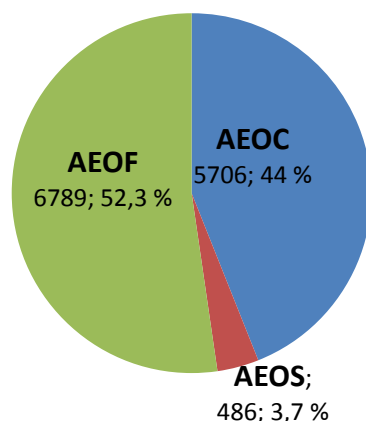
Graf č. 1: Počet vydaných osvědčení v České republice k 30. 3. 2015

Zdroj: Vlastní zpracování z dat Evropské komise, 2015

V České republice je největší zájem o osvědčení AEOF - zjednodušené celní postupy/bezpečnost a zabezpečení, které přináší hospodářským subjektům nejvíce výhod. Následuje osvědčení AEOC – zjednodušené celní postupy, protože přináší subjektům výhodu snazšího přístupu k celním zjednodušením, která je mezi oprávněnými hospodářskými subjekty nejvíce využívána. Žádosti o osvědčení AEOS – bezpečnost a zabezpečení jsou oproti předchozím druhům téměř zanedbatelné.

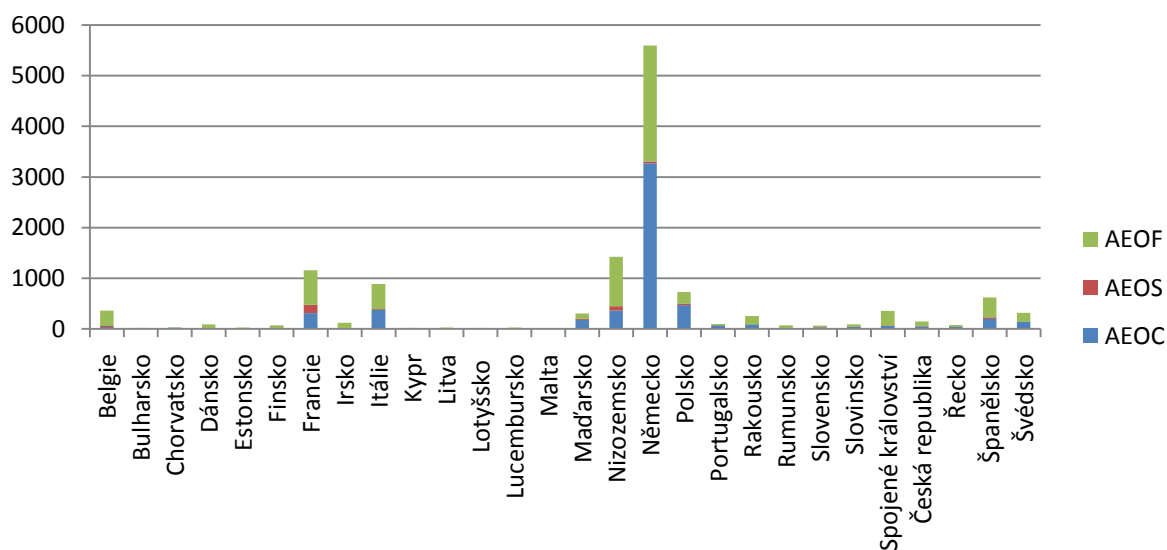
Graf č. 2: Počet vydaných osvědčení v EU k 30. 3. 2015

Zdroj: Vlastní zpracování z dat Evropské komise, 2015

V Evropské unii bylo vydáno celkem 12 981 osvědčení AEO k 30. 3. 2015. Nejvíce vydaných osvědčení je typu AEOF, obdobně jako v ČR. Osvědčení AEOC je však také velmi vydávané, žádají o něj především firmy, které nesplňují všechna nutná kritéria pro získání osvědčení AEOF. Žádostí o osvědčení AEOS je minimum.

Graf č. 3: Počet vydaných osvědčení AEO jednotlivým zemím EU k 30. 3. 2015

Zdroj: Vlastní zpracování z dat Evropské komise, 2015

V Chorvatsku, Maďarsku, Německu, Polsku a Portugalsku převládají vydaná osvědčení typu AEOC na rozdíl od ostatních zemí, kde převládá osvědčení AEOF. V Německu bylo vydáno 5 597 osvědčení, což je nesrovnatelně vysoký počet oproti ostatním zemím, proto lze říci, že v Německu je vlastnění AEO nezbytností. Německé firmy požadují i po svých obchodních partnerech vlastnění osvědčení. Po Německu je v počtu vydaných osvědčení Nizozemsko s 1 424 osvědčeními, dále Francie s 1 155 osvědčeními, Itálie s 885 osvědčeními a Španělsko s 618 osvědčeními, ostatní země mají méně než 500 osvědčení.

4.2.4. Budoucí vývoj projektu AEO

Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013 dnem 1. června 2016 vstoupí v platnost některé oddíly nového Celního kodexu, který přinese řadu změn v problematice AEO. O osvědčení AEO bude moci žádat hospodářský subjekt, který je usazen na celním území Společenství a splňuje kritéria pro získání osvědčení.

První ze změn je v typech osvědčení. Již jsou pouze dva typy a to:

- oprávněný hospodářský subjekt pro celní zjednodušení, který nabízí subjektům čerpat výhody některých zjednodušení v souladu s celními předpisy;
- oprávněný hospodářský subjekt pro bezpečnost a zabezpečení, který umožňuje subjektům využívat zjednodušení týkající se bezpečnosti a zabezpečení.

Oba typy osvědčení lze nově držet současně.

Udělením statusu oprávněného hospodářského subjektu pro celní zjednodušení a splněním podmínek pro konkrétní typ zjednodušení stanovených v celních předpisech umožňuje celní správa využívat výhod plynoucích z tohoto zjednodušení. Celní správa po vydání osvědčení již znovu nepřezkoumává kritéria, která byla kontrolována při udělení osvědčení.

S oprávněným hospodářským subjektem by mělo být příznivěji zacházeno při celních kontrolách oproti subjektům, které osvědčení nevlastní. Vlastníci osvědčení také budou mít méně fyzických a dokladových kontrol.

Nově lze také osvědčení AEO udělit i hospodářským subjektům sídlících mimo celní území Společenství. Subjekty však musí splňovat kritéria a povinnosti vyplývající z příslušných právních předpisů země, ve které mají sídlo. Kritéria a povinnosti musí

být Evropskou unií uznány jako rovnocenné kritériím a podmínkám uložené vlastníkům AEO na celním území Společenství. Takovéto vydání osvědčení musí být však založeno na zásadě vzájemnosti a musí být posíleno mezinárodní dohodou nebo právními předpisy Evropské unie v oblasti společné obchodní politiky.

Změní se také kritéria pro udělení osvědčení AEO. Kritéria, která jsou třeba nově splňovat:

- žadatel o osvědčení nesmí opakovaně nebo závažně porušit celní/daňové předpisy a nesmí mít žádný záznam týkající se závažných trestných činů z jeho hospodářské činnosti,
- žadatel o osvědčení musí prokázat vysokou úroveň kontroly svých operací a pohybu zboží ve svých obchodních a logistických systémech. Obchodní a logistické systémy by měly umožňovat přiměřenou kontrolu celní správě.
- Žadatel musí být finančně solventní. Solventností se považuje, pokud je subjekt v dobré finanční situaci a může plnit své závazky.
- Další kritérium je pouze pro vlastníky osvědčení typu oprávněný hospodářský subjekt pro celní zjednodušení, kdy žadatel o toto osvědčení musí dodržovat praktické normy způsobilost nebo odbornou kvalifikaci týkající se vykonávané činnosti.
- Poslední kritérium se vztahuje na vlastníky osvědčení typu oprávněný hospodářský subjekt pro bezpečnost a zabezpečení, které nařizuje dodržovat odpovídající normy bezpečnosti a zabezpečení. Normy se považují za splněné, když žadatel je schopen prokázat, že přijal náležitá opatření, která zajišťují bezpečnost mezinárodního dodavatelského řetězce, kontroly fyzické integrity a kontroly přístupu, bezpečnost dopravních operací a manipulování se zvláštními druhy zboží, bezpečnost zaměstnanců a identifikace svých obchodní partnery.

4.2.5. Vyhodnocení hypotéz a návrhy na zlepšení projektu AEO

V současné době je pro firmy přínosné získat osvědčení AEO

Téměř všechny dotázané společnosti se shodly, že je nezbytné v dnešní době osvědčení AEO vlastnit. A to zejména z důvodu, že největší evropské společnosti toto osvědčení vlastní a požadují ho i po menších společnostech, se kterými obchodují. Dalším důvodem vlastnění osvědčení je čerpání výhod, a to především ze zjednodušených celních postupů, protože nabytím platnosti nového celního kodexu v roce 2016 nebude již možné používat zjednodušené celní postupy, v té podobě jak jsou implementovány v podmínkách České republiky, bez vlastnění AEO.

Na hypotézu lze odpovědět: Ano, v současné době je přínosné získat osvědčení AEO.

Přínos AEO hodnotí společnosti kladně

Dotázané společnosti hodnotí projekt AEO spíše skepticky. Jedna z firem dokonce tvrdí, že se pro ni situace zhoršila, uvádí jako příklad zvýšení počtu fyzických kontrol, a to až dvojnásobně. Firmy však nedokážou posoudit, jaká by byla situace, kdyby osvědčení nevlastnily. U všech dotázaných firem nesplnil projekt AEO svá očekávání.

Na hypotézu lze odpovědět: Ne, přínos AEO hodnotí společnosti skepticky.

AEO vede k urychlení celního řízení

Dotázané společnosti odpověděly, že se pro ně celní řízení nezrychlilo. Pouze společnost Meopta – optika uvedla, že se řízení zrychlilo pouze při vývozu zboží z EU. Je ovšem otázkou, zda dotazované společnosti umí správně využívat výhod plynoucí z osvědčení AEO. Podle celní správy lze při obchodování se třetí zemí, se kterou má EU uzavřenou dohodu o vzájemném uznávání, zkrátit celní řízení z původních 3 dnů až na 8 hodin. Nicméně pro dotazované firmy se celní řízení neurychlilo, proto lze na hypotézu odpovědět: NE, k urychlení celního řízení nedošlo.

Společnosti vlastníci AEO nejčastěji využívají výhody plynoucí ze zjednodušených celních postupů

Dotázané společnosti, mimo společnost JIPOCAR Logistic, využívají výhodu snazšího přístupu k zjednodušeným celním postupům. Většina tuto výhodu využívala však i před získáním osvědčení. Zájem o tuto výhodu se plně projeví po vstoupení platnosti nového celního kodexu, kdy výhodu budou moci využívat pouze vlastníci osvědčení.

Osvědčení mohou vlastnit pouze velké nadnárodní společnosti

Malé a střední podniky jsou důležitými subjekty v mezinárodních dodavatelských řetězcích, je jich nesrovnatelně více než velkých společností. Proto chce celní správa do projektu AEO zapojit i malé podniky. Prozatím osvědčení v České republice je převážně doménou velikých společností se stovkami zaměstnanci, avšak celní správa vydala osvědčení i malé firmě o jednom zaměstnanci.

Na hypotézu lze odpovědět: NE, osvědčení mohou vlastnit i malé a střední podniky a je dokonce žádoucí, aby osvědčení vlastnily.

V budoucnu by mohlo být pro projekt AEO přínosné spojení s certifikačními společnostmi v oblasti certifikace ISO. Například při žádosti o certifikát ISO by mohlo být přihlédnuto ke skutečnosti, že subjekt vlastní osvědčení AEO, nebo naopak při žádosti o AEO zohlednění držení certifikátu ISO.

Celní správa by se měla zaměřit na zlepšení PR obrazu, a to zejména se společnostmi vlastnicími AEO. Společnosti hodnotí projekt AEO spíše skepticky, protože jim nepřinesl takové výhody, které očekávaly. Bylo by proto vhodné se zaměřit na společnosti vlastnící osvědčení a obeznámit je se správným využíváním osvědčení popřípadě jim vysvětlit z jakého důvodu jim konkrétní výhoda není poskytována. Nejčastěji si dotázané společnosti stěžovaly na neplnění výhody nižšího počtu fyzických kontrol a kontrol dokumentů, proto by měli být obeznámeny se svou rolí v rámci mezinárodního dodavatelského řetězce, ze které plyne, zda je společnost riziková. Je třeba společnosti informovat za jakých podmínek mohou výhody využívat.

Také by bylo příznivé, aby se společnosti vlastnící AEO více zapojovaly do ostatních procesů celního řízení, a byly více informovány o novinkách na stránkách celní správy.

Celní správa by se měla zaměřit také na důkladné představení výhod, které přinášejí uzavřené dohody o uznávání AEO se třetími zeměmi. Společnosti by měly být obeznámeny s výhodami, které jim přinášejí uzavřené dohody, a měly by se naučit těchto výhod využívat.

Bylo by i vhodné se více zaměřit na malé a střední podniky a informovat je o osvědčení AEO. Následně jim představit výhody, které by mohly využívat a tím je motivovat k získání osvědčení a zvýšení exportu výrobků do třetích zemí.

Snahou celní správy by mělo být zapojení do projektu AEO všechny subjekty v rámci jednoho dodavatelského řetězce, tím by došlo k plnohodnotnému využívání výhod plynoucích z osvědčení.

5. Závěr

Cílem zavedení projektu AEO bylo usnadnění a urychlení mezinárodního obchodu. V České republice se osvědčení vydává od roku 2008 a ke dni 30. 3. 2015 je na našem území vydáno 144 osvědčení AEO. V posledních letech zájem o osvědčení klesá, lze však očekávat mírný nárůst zájmu z důvodu přijetí nového Celního kodexu, kdy společnosti budou moci využívat zjednodušené celní postupy pouze, pokud vlastní osvědčení AEO. Proces získání osvědčení je pro společnosti velmi náročný zejména časově. Nejčastěji společnosti žádají o osvědčení z důvodu možnosti čerpání výhod plynoucích z vlastnění osvědčení, avšak si bohužel sami neuvědomují, zdali výhody budou moci využívat. Například pokud společnost obchoduje s rizikovými komoditami, musí být celními orgány kontrolována i pokud vlastní osvědčení AEO.

Oslovené společnosti uvedli, že jim není poskytována výhoda méně fyzických kontrol a kontrol dokladů. Tato výhoda probíhá na pozadí používaných transakčních systémů bez zbytečného zatěžování držitele osvědčení AEO, proto si vlastníci osvědčení nemusí všimnout, že jim byla výhoda poskytnuta. Oproti ostatním hospodářským subjektům je počet kontrol držitelů AEO snížen na 1/3. Výhoda však nemůže být poskytována u subjektů AEO, pokud například dovážejí rizikovou komoditu nebo dovážejí z rizikové země původu. Výhoda přednostního odbavení zásilky, pokud byla vybrána na základě analýzy rizik, by měla být zkontrolována jako první před zásilkami ostatních hospodářských subjektů. Tuto výhodu považují subjekty AEO za neposkytovanou. Důvodem je, že více obchodují velké společnosti, které jsou vlastníky osvědčení AEO, proto je na celním úřadě nejvíce zásilek k odbavení od oprávněných hospodářských subjektů. Tyto zásilky již mezi sebou nemají žádnou přednost a musí být odbaveny postupně. Každý oprávněný hospodářský subjekt může požádat o kontrolu mimo sídlo dotčeného celního úřadu. Tato výhoda je však v České republice využívána velmi sporadicky. Téměř všechny oslovené společnosti využívají výhody plynoucí ze zjednodušených celních postupů, je to tedy nejvíce využívaná výhoda. Výhodu mohly společnosti využívat i před vlastněním osvědčení AEO. Oslovené společnosti také uvedly, že výhodu menšího souboru dat pro vstupní a výstupní souhrnná celní prohlášení nevyužívají. Výhoda předběžného oznámení o kontrole se v České republice vůbec nevyužívá, a to z důvodu geografické polohy, kdy Česká republika není hraniční zemí Společenství. V České republice by se tato výhoda dala využít pouze v případě letecké dopravy. Nicméně společnosti by měly mít všechny celní doklady v pořádku

a neměly by před celní správou nic skrývat, předběžné oznámení by pro ně mělo být pouhé konstatování. Výhody pro společnosti plynou i z uzavření dohod o vzájemném uznávání programu AEO se třetími zeměmi. Dohody o vzájemném uznávání byly již podepsané s Norskem, Švýcarskem, Andorrou, Japonskem a USA a v probíhajícím jednání je dohoda s Čínou, Kanadou a Ruskem. V budoucnu chce Evropská unie jednat o uzavření smluv s Novým Zélandem, Jižní Koreou a Singapurem. Cílem vzájemného uznávání je posílení a usnadnění bezpečnosti mezinárodních dodavatelských řetězců. Země Společenství poskytují oprávněným hospodářským subjektům i výhody nad rámec výhod stanovených legislativou EU. Výhody poskytované pro držitele osvědčení AEO na úrovni České republiky jsou přednostní odbavení v rámci celního řízení a zohlednění postavení AEO u stanovení procenta zajištění celního dluhu v rámci povolovacích řízení. Nad rámec výhod je subjektům AEO také zřízena zvláštní přepážka na celním úřadě.

Statut oprávněného hospodářského subjektu by měly vlastnit všechny subjekty v rámci jednoho dodavatelského řetězce, pokud tomu tak v budoucnu bude, výhody půjde plnohodnotně využívat.

I. Summary

The thesis aims at the explanation of the Authorized Economic Operator (AEO) and Approved Economic Operator (APEO) certification along with their benefits and importance when communicating with the Customs Administration.

The theoretical part of the information was drawn primarily from literature, customs laws, regulations of the European Commission and the Customs Code. This part was described the procedure to get the authorization, criteria and their particular benefits.

In the practical part was evaluated the information obtained from companies holding AEO and customs. The research method was chosen controlled interview at the Customs Administration of a telephone survey with companies owning AEO. The practical part was focused only on AEO certification.

In the Czech Republic were 144 owners of the AEO certification on 30. 3. 2015. The result of the study was information about the getting the authorization and the using of certification in practice of the Czech companies. The thesis also was included compared the certificate owners in the Czech Republic with the owners of certificates in the European Union. The thesis was included introduction of changes that will bring the adoption of the new Customs Code on 1. 6. 2016. The practical part was aimed at explaining the issues to the public and especially to the companies that meet the conditions for obtaining a certificate.

Maximum application of all advantages was possible only if all the companies involved in the international supply chain shall be owners of the AEO certificate.

Keywords: certification

 the Authorized economic Operator

 the Approved Economic Operator

 the Customs Administration

 benefit

 the Customs Code

II. Seznam použitých zdrojů

Celní správa České republiky. (2010). *Systém Společenství pro boj s nezákonným nehlášeným a neregulovaným rybolovem (rybolov IUU)*. [PowerPoint slides]. Dostupné z: http://www.celnisprava.cz/cz/clo/spolecne-zemedelske-politiky-a-zvlastnich-kompetenci/Documents/PREZENTACE_RYBOLOV_IUU.ppt

Česká republika. (2011). *Zákon ze dne 8. prosince 2011 o Celní správě České republiky (Sbírka zákonů č. 17/2012, 5, pp. 98 – 123)*.

Dombrowski. (2008). *Celní režimy v modernizovaném celním kodexu 1. část*. Dostupné z: <http://www.mzdovapraxe.cz/archiv/dokument/doc-d4301v6252-celni-rezimy-v-modernizovanem-celnim-kodexu-1-cast/>

e-Dovoz.cz. (2010). Dostupné z: <http://www.e-dovoz.cz/>

Efficient, secure, competitive: how AEO benefits can give you an edge. (2014). *Operations Management* (1755-1501), 40(2), 34-35.

Evropská komise. (2015). *Daně a celní unie: Authorised Economic Operators – Query page*. Dostupné z: http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/eos/aeo_consultation.jsp?Lang=cs

Evropská komise. (2010). *Narizení komise (EU) č. 197/2010 ze dne 9. března 2010, kterým se mění narizení (EHS) č. 2454/93, kterým se provádí narizení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství*.

Evropská Komise. (2010). *Zastoupení v České republice: Nový systém pro lepší kontrolu rybolovu a boj s nezákonným rybolovem*. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/press/press_releases/092002_cs.htm

Evropská komise, Generální ředitelství pro daně a celní unii. (2012). *Oprávněné hospodářské subjekty – pokyny*. (TAXUD/B2/047/2011 – Rev.3). Brusel.

Generální ředitelství cel. (2009). *Celní správa České republiky*. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/Stranky/default.aspx>

Generální ředitelství cel Praha. (2012, December). *Celní správa České republiky*. Retrieved from: <http://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Documents/brozura-CS.pdf>

Komise Evropského hospodářského společenství. (2009). *Nářízení Komise (EHS) č. 2454/93: Prováděcí předpis k nařízení Rady (EHS) č.2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství.*

Komise Evropských společenství. (2006). *Nářízení komise (ES) č. 1875/2006 ze dne 18. Prosince 2006, kterým se mění nařízení (EHS) č. 2454/93, kterým se provádí nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství.*

Komise Evropských Společenství. (2007). *SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ: o nové strategii Společenství pro předcházení, potírání a odstranění nezákonného, nehlášeného a neregulovaného rybolovu.* Brusel.

Komise Evropských společenství. (2009). *Nářízení Komise (ES) č. 1010/2009 ze dne 22. října 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1005/2008, kterým se zavádí systém Společenství pro předcházení, potírání a odstranění nezákonného, nehlášeného a neregulovaného rybolovu*

Machková, H., Černošlávková, E., & Sato, A. (2010). *Mezinárodní obchodní operace: Vstup na zahraniční trhy, dodací a platební podmínky, financování, celní řízení, logistika, pojištění rizik, licenční smlouvy* (5th ed., pp. 240). Praha: Grada Publishing.

Nibusbusinessinfo.co.uk (2012). *Agriculture, horticulture and fisheries.* [online]. Dostupné z: <https://www.nibusbusinessinfo.co.uk/content/import-regulations-animals-animal-products-fish-feed-plants-and-organic-produce>

Rada Evropské unie. (2008). *Nářízení Rady (ES) č. 1005/2008 ze dne 29. září 2008, kterým se zavádí systém Společenství pro předcházení, potírání a odstranění nezákonného, nehlášeného a neregulovaného rybolovu, mění nařízení (EHS) č. 2847/93, (ES) č. 1936/2001 a (ES) č. 601/2004 a zrušují nařízení (ES) č. 1093/94 a (ES) č. 1447/1999.*

III. Seznam obrázků a tabulek

Graf č. 1: Počet vydaných osvědčení v České republice k 30. 3. 2015

Graf č. 2: Počet vydaných osvědčení v EU k 30. 3. 2015

Graf č. 3: Graf č. 3: Počet vydaných osvědčení AEO jednotlivým zemím EU k 30. 3. 2015

IV. Seznam příloh

Příloha č. 1: Otázky pro Celní správu

Příloha č. 2: Otázky pro oprávněné hospodářské subjekty

Příloha č. 3: Vzor žádosti o osvědčení AEO

Příloha č. 4: Souhlas s výměnou údajů

Příloha č. 5: Vzor žádosti o osvědčení APEO

V. Přílohy

Příloha č. 1: Otázky pro Celní správu

1. Jaké jsou podle Vás nejčastější důvody podání žádosti o osvědčení AEO?
2. Nabízí celní správa žádajícím firmám o AEO služby ohledně poradenství?
 - a. V čem například firmám radí?
 - b. O co se firmy nejčastěji zajímají?
3. Převažuje podávání písemných žádostí před elektronickými?
4. Jaké jsou nejčastější nedostatky v podaných žádostech?
5. Jaké další podklady musí žadatel předložit spolu s žádostí? (samohodnotící dotazník)
6. Jakými způsoby lze podat žádost? (přímo na celní správu, prostřednictvím)
7. Jak přibližně dlouho trvá prověřování žadatele, zda splňuje kritéria nutná pro přijetí AEO?
8. Jaké normy by měli žadatelé o AEO splňovat?
9. Jaké jsou nejčastější nedostatky při kontrole plnění kritérií pro vydání AEO?
10. Využívá celní správa při kontrole žadatelů, zda splňuje kritéria, odbornou pomoc?
11. Jak často jsou firmy vlastníci AEO kontrolovány, zda stále splňují stanovená kritéria?
12. Jaká je podle Vás nejvíce využívaná výhoda osvědčení AEO?
13. Máte nějaké návrhy na zlepšení fungování projektu AEO?

Příloha č. 2: Otázky pro oprávněné hospodářské subjekty

1. Z jakých důvodů Vaše firma chtěla získat osvědčení AEO?
2. Bylo pro Vaši firmu složité splnit všechna kritéria nutná pro získání AEO?
3. Ubylo Vám po získání osvědčení fyzických kontrol zboží a celních dokladů?
4. Využila Vaše firma možnost přednostního odbavení zásilky, pokud je vybrána ke kontrole?
5. Využíváte možnost kontroly na specifickém místě?
6. Využíváte po získání AEO zjednodušené postupy v rámci celního řízení?
7. Uvádíte méně údajů do souhrnného celního prohlášení při vývozu nebo dovozu zboží?
8. Je pro Vás obchodování rychlejší po získání osvědčení?
9. Máte díky osvědčení AEO výhody před konkurencí?
10. Které z výhod využíváte nejčastěji?
11. Myslíte si, že je v dnešní době nutné vlastnit osvědčení a jak byste zhodnotili jeho přínos pro Vaši firmu?
12. Máte nějaké návrhy na zlepšení fungování projektu AEO?

Příloha č. 3: Vzor žádosti o osvědčení AEO

EVROPSKÉ SPOLEČENSTVÍ

VZOR

Žádost o vydání osvědčení AEO
(dle článku 14c(1))

Poznámka: Při vyplňování žádosti se, prosím, řiďte vysvětlováním

1. Žadatel		Vyhrazeno pro účely celního úřadu	
2. Právní forma žadatele			3. Datum založení
4. Adresa založení			
5. Adresa hlavního místa podnikání			
6. Kontaktní osoba (jméno, telefon, fax, e-mail)		7. Korespondenční adresa	
8. DIČ	9. IČ		10. Zákonné registrační číslo
11. Požadovaný druh osvědčení			
☐ Osvědčení AEO– zjednodušené celní postupy ☐ Osvědčení AEO– bezpečnost a zabezpečení ☐ Osvědčení AEO– zjednodušené celní postupy/ bezpečnost a zabezpečení			
12. Odvětví hospodářské činnosti		13. Členský stát/členské státy, kde jsou vykonávány činnosti spojené s celním řízením	
14. Informace o překročení hranic		15. Udělené povolení pro zjednodušené celní postupy nebo zjednodušení, osvědčení podle čl. 14k odst. 4	
16. Úřad, který vede celní dokumentaci:			
17. Úřad, příslušný k poskytnutí veškeré celní dokumentace:			
18. Úřad, kde je vedeno hlavní účetnictví:			
19.			
Podpis:		Datum:	
Název:		Počet příloh:.....	

Příloha č. 4: Souhlas s výměnou údajů

**Souhlas s výměnou údajů o držiteli osvědčení AEO s partnerskými zeměmi EU
k vzájemnému uznávání programů AEO**

Souhlasím / nesouhlasím* s výměnou údajů uvedených v osvědčení AEO pro účely zajištění provádění mezinárodních dohod se třetími zeměmi o vzájemném uznávání statusu oprávněných hospodářských subjektů a k zajištění opatření vztahujících se k bezpečnosti.

Jsem si vědom, že mám právo kdykoli svůj souhlas odvolat zasláním písemného oznámení Celnímu úřadu pro Jihočeský kraj.

Přepis údajů o AEO pro účely vzájemného uznávání:

Přepis: Hospodářský subjekt (název):	
Přepis: Sídlo (ulice, č. popisné, PSČ, město):	

(Pozn.: Přepis musí být uveden dle písma Latin 1.)

V Datum:

.....
...
podpis/y a funkce**

Příloha č. 5: Vzor žádosti o osvědčení APEO

Application for APEO certificate

Referred to in Article 14 Regulation 1010/09

Please refer to the explanatory note when filling out this form

<p>1 Applicant <input type="text"/></p> <p>2 Legal status of applicant <input type="text"/></p> <p>3 Date of establishment <input type="text"/></p> <p>4 Address of establishment <input type="text"/></p> <p>5 Location of main business <input type="text"/></p> <p>6 Contact person Name <input type="text"/> Phone <input type="text"/> Fax <input type="text"/> Email <input type="text"/></p> <p>14 Office where catch certificate documentation is kept <input type="text"/></p> <p>15 Office responsible for providing all catch certificate documentation <input type="text"/></p>	<p>7 Correspondence address <input type="text"/></p> <p>8 VAT ID number(s) <input type="text"/></p> <p>9 Trader identification number(s)/EORI number <input type="text"/></p> <p>10 Legal registration number <input type="text"/></p> <p>11 AEO certificate number <input type="text"/></p> <p>12 Member State where customs related activities are carried out <input type="text"/></p> <p>13 Monthly average number/volume of import operations <input type="text"/></p> <p>16 Location(s) where imported products are kept <input type="text"/></p> <p>17 Name <input type="text"/> Signature <input type="text"/> Date <input type="text"/> Number of annexes <input type="text"/></p>
---	---

Reserved for authorities